

Belastingdienst

Landelijke Landbouwnormen **2015**

Inhoud

Inleiding	5
Veranderingen in de 'Landelijke Landbouwnormen 2015'	5
Afwijken van de landbouwnormen	5
Geldigheid	5
Vragen of opmerkingen?	6
I Veehouderij	7
1 Waarderingsmethodes veehouderij	8
1.1 Individuele methode	8
1.2 Gemiddeldewaardesysteem	8
2 Rundvee: melk- en fokvee	9
2.1 Individuele methode	9
2.2 Gemiddeldewaardesysteem	9
2.3 Embryo(kalf)	10
3 Rundvee: vleesvee	11
3.1 Vleesvee (rosé/rood)	11
3.2 Blankvleeskalveren	11
4 Varkens	12
4.1 Zeugen en opfokzeugen	12
4.2 Biggen	12
4.3 Vleesvarkens	13
5 Pluimvee	14
5.1 Opfoklegghennen	14
5.2 Leghennen	14
5.3 Vleeskuikenouderdieren	14
5.4 Vleeskalkoenen	15
5.5 Vleeskuikens	15
6 Schapen	16
6.1 Fokschapen	16
6.2 Slachtschapen en handelsvee	16
7 Geiten	17
7.1 Melggeiten, fokgeiten en fokbokken	17
7.2 Slachtlammeren, slachtgeiten en slachtbokken	17
8 Nertsen en konijnen	18
8.1 Nertsen	18
8.2 Konijnen	18

II Land- en tuinbouw 19

9	Veldinventaris landbouw en buitenteelten tuinbouw	20
9.1	Wat valt er onder de veldinventaris?	20
9.2	Voorraad aangekocht of geoogst product akkerbouw en groenteteelt (buitenteelten)	21
9.3	Verliezen als gevolg van calamiteiten	21
10	Vorderingen	22
10.1	Nabetaling melkgeld en prestatietoeslag zuivelfabriek	22
10.2	Omzetkorting veevoer	22
10.3	Suikerbieten	22
11	Voorraad mais, voordrooggras en hooi	23
11.1	Mais zelfgeteeld	23
11.2	Voordrooggras en hooi zelfgeteeld	24
12	Glastuinbouw	25
12.1	Afschrijvingsnormen glastuinbouw	25
12.2	Normering veldinventaris voor de glastuinbouw	26
13	Champignons en asperges	28
13.1	Afschrijvingsnormen champignonteelt	28
13.2	Waardering champignons	29
13.3	Waardering asperges	29
14	Bloembollenkramen	30
14.1	Waarde bloembollen aangeven in Rr^2	30
14.2	Aangekocht plantgoed	30
14.3	Waarde te velde staande bloembollen (vastewaardesysteem)	31
14.4	Waarde amaryllisbollen	31
14.5	Waarde leliekramen	31
14.6	Zelfgekweekte bollen	31
15	Fruit- en boomteelt	32
15.1	Fruitteelt	32
15.2	Boomteelt	33

III Privégebruik, landbouwmachines en productierechten 35

16	Onttrekkingen voor eigen verbruik en privégebruik	36
16.1	Agrarische producten	36
16.2	Energie en water	37
16.3	Hobbydieren	37
17	Landbouwmachines en -installaties	38
17.1	Geldigheid normen	38
17.2	Afschrijvingsmethodes	39
17.3	Afschrijvingsgegevens landbouwmachines	39

18	Productierechten	42
18.1	Melkquotum	42
18.2	Suikerquotum	42
18.3	Varkens- en pluimveerechten	43
18.4	Stikstofdepositieruimte (ammoniakrechten)	43
19	Betalingsrechten	44

IV Bijlagen 45

	Bijlage 1 Normbedragen	46
2	Rundvee: melk- en fokvee	46
3	Rundvee: vleesvee	46
4	Varkens	48
5	Pluimvee	49
6	Schape	52
7	Geiten	53
8	Nertsen en konijnen	53
9	Veldinventaris	53
11	Mais, voordrooggras en hooi	54
12	Glastuinbouw	54
13	Champignons en asperges	57
14	Bloembollen	59
15	Fruit- en boomteelt	60
16	Onttrekkingen voor eigen verbruik en privégebruik	60
17	Landbouwmachines	62
18	Productierechten	64
	Bijlage 2 Voorbeeldberekeningen	65
1	Waarderingsmethodes veehouderij	65
2	Rundvee: melk- en fokvee	68
3	Rundvee: vleesvee	71
4	Varkens	72
7	Geiten	75
11	Voordrooggras en mais	76
15	Fruit- en boomteelt	77
	Verklarende woordenlijst	78
	Bronnen	81

Inleiding

In de 'Landelijke Landbouwnormen 2015' vindt u de normbedragen voor 2015 voor de meest gangbare kostenposten en voor bepaalde bedrijfsmiddelen en voorraden voor agrarische bedrijven. Deze normen gelden alleen voor ondernemers en alleen voor agrarische activiteiten in Nederland. Ondernemers moeten de normen gebruiken om de jaarwinst van het bedrijf te bepalen en aan te geven in de aangiften inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting.

Voor de biologische land- en tuinbouw zijn er geen aparte normen, omdat deze sector te divers is om er normen voor te ontwikkelen.

Het Platform Landbouw, een samenwerkingsverband tussen de Belastingdienst en LTO Nederland, heeft de 'Landelijke Landbouwnormen 2015' in overleg met het landbouwbedrijfsleven voorbereid. De Belastingdienst heeft de normen vervolgens vastgesteld. Aan dit overleg namen de volgende organisaties deel:

- de Belastingdienst
- KAVB: Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur
- LTO Nederland: Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
- SRA: Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten
- De TAAK: Tuinbouw Accountants en Administratie Kantoren
- VLB: Vereniging van Accountants- en Belastingadviesbureaus

Veranderingen in de 'Landelijke Landbouwnormen 2015'

De belangrijkste veranderingen in de 'Landelijke Landbouwnormen 2015' zijn:

- In hoofdstuk 11 (Voorraad mais, voordrooggras en hooi) hebben we de waardering per hectare toegevoegd.
- U moet de melkquota en stikstofdepositieruimte in 2015 afwaarderen naar nihil. Dit hebben we verwerkt in hoofdstuk 18 (Productierechten).
- We hebben een nieuw hoofdstuk toegevoegd: hoofdstuk 19 (Betalingsrechten).
- Bijlage 2 (Voorbeeldberekeningen) hebben we uitgebreid met berekeningen voor de voorraad voordrooggras en mais.
- In tabel 12.2 tot en met 12.7 van de normbedragen is de afschrijvingsbeperking vervallen. In plaats daarvan verwijzen we naar de brochure 'Beperkt afschrijven op agrarische bedrijfsgebouwen' (zie paragraaf 12.1.3).

Afwijken van de landbouwnormen

In uitzonderlijke gevallen mag u afwijken van de normen uit de 'Landelijke Landbouwnormen'. U geeft dit in uw aangifte inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting aan bij de vraag 'Bent u bij de vaststelling van het resultaat afgeweken van de Landelijke Landbouwnormen?'. Als u afwijkt, moet u motiveren waarom u de norm niet gebruikt. Bij eigen verbruik en privégebruik (zie hoofdstuk 16) is er geen sprake van normen, maar van richtlijnen. U mag van de richtlijnen afwijken als u aannemelijk kunt maken waarom u deze niet kunt toepassen.

Geldigheid

Voor de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting gelden de normen voor het kalenderjaar 2015 en voor het gebroken boekjaar dat begint in 2015 en eindigt in 2016, bijvoorbeeld een boekjaar van 1 mei 2015 tot en met 30 april 2016. Bij een gebroken boekjaar moet u de normen dus ook gebruiken voor de aangifte inkomstenbelasting 2016 en de aangifte vennootschapsbelasting 2015.

De normen zijn pas na afloop van het kalenderjaar bekend, waardoor het kan zijn dat u in uw administratie van 2015 de normen van 2014 hebt gebruikt. U moet dit corrigeren in uw aangifte 2015, behalve als u gebruikmaakt van een gebroken boekjaar.

Vragen of opmerkingen?

Als u vragen of opmerkingen hebt over de 'Landelijke Landbouwnormen 2015', dan kunt u schriftelijk contact opnemen met het Platform Landbouw. Stuur uw brief naar:

Belastingdienst/kantoor Eindhoven
T.a.v. de heer A.F.A. van de Leest, secretaris Platform Landbouw
Postbus 90056
5600 PJ Eindhoven

Veehouderij

Bij de waardering van dieren maken we onderscheid tussen rundvee (melk- en vleesvee), varkens, pluimvee, schapen, geiten, nertsen en konijnen. Daarbinnen maken we onderscheid tussen:

- gebruiks- en fokvee
Dit vee valt onder de bedrijfsmiddelen.
- vlees- en handelsvee
Dit vee valt onder de voorraad.

De termen in dit document sluiten aan bij Tabel 4 Diergebonden normen uit de brochure 'Mestbeleid 2014-2017: tabellen' van Rijksdienst voor ondernemend Nederland.

In de berekening van de normbedragen hebben we wel rekening gehouden met huisvestingskosten en niet met de arbeids- en rentekosten.

Marktwaaarde

De normbedragen zijn gebaseerd op kostprijsberekeningen. De voorraden waardeert u op de kostprijs. Als de marktwaaarde van vlees- en handelsvee onder de kostprijs ligt, mag u bij die producten de lagere marktwaaarde gebruiken. U moet dit wel onderbouwen.

Zelfgefokt

Bij de normen gaat het om berekeningen van de opfokkosten van zowel zelfgefokte als aangekochte dieren. Als u bij de veehouderij in dit en de volgende hoofdstukken het woord zelfgefokt tegenkomt wordt hiermee bedoeld dat het dier op het eigen bedrijf geboren is, maar ook dat u de periode erna het zelf heeft opgefokt.

1 Waarderingsmethodes veehouderij

Met een waarderingsmethode bepaalt u de waarde van uw veestapel. U kunt kiezen uit twee waarderingsmethodes:

- de individuele methode (zie [paragraaf 1.1](#))
- het gemiddeldewaardesysteem (zie [paragraaf 1.2](#))

Bij de keuze van het systeem moet u een bestendige gedragslijn aanhouden voor de volgende jaren. U mag uw keuze dus niet willekeurig veranderen per jaar, koppel of groep. Wel kunt u per soort vee verschillende methodes toepassen.

1.1 Individuele methode

Bij de individuele methode volgt u de dieren individueel of in sommige gevallen per koppel. U boekt op de balansdatum de werkelijke aankoopprijs of de beginwaarde van een zelfgefokt dier of de opfokwaarde aan het begin van het boekjaar. Deze waarde verhoogt u tijdsevenredig met de normbedragen voor de opfokkosten.

Als u een dier op de balansdatum niet meer bezit, bijvoorbeeld door verkoop of verlies, boekt u deze af tegen de boekwaarde. Per dier of koppel waardeert u jaarlijks de aanwas. Ook bepaalt u de jaarlijkse afschrijving.

Nadat het dier volledig is uitgegroeid, kunt u binnen de individuele methode ook overgaan naar het gemiddeldewaardesysteem. U hoeft dan niet ieder jaar opnieuw de afschrijving te bepalen.

1.2 Gemiddeldewaardesysteem

Bij het gemiddeldewaardesysteem bepaalt u de gemiddelde waarde van de gehele veestapel. U doet dit per veecategorie.

Als u een dier niet meer bezit, bijvoorbeeld door verkoop of verlies, boekt u het af tegen de gemiddelde boekwaarde van de leeftijdsgroep waartoe het dier aan het begin van het jaar hoorde.

Als u vee koopt of opfokt, verhoogt u de boekwaarde van uw veestapel aan het begin van het jaar met de aankooprijzen en opfoknormen van de dieren die aan uw veestapel zijn toegevoegd. Ook de opfokbedragen van de dieren die door eigen opfok aangewassen zijn en overgegaan zijn naar een andere leeftijdsgroep, voegt u toe aan de boekwaarde van uw veestapel. Als u de opfok door derden laat doen, moet u de extra kosten meenemen in de opfokbedragen.

Als u kunt aantonen dat het vee dat u in de loop van het boekjaar hebt aangekocht, in datzelfde jaar ook weer is afgestoten, neemt u dit vee niet mee in de berekening van de gemiddelde waarde.

In bijlage 2 vindt u voorbeeldberekeningen van de waardering van een volledige rundveestapel op basis van het gemiddeldewaardesysteem:

- voorbeeldberekening 1.1.1: jongvee jonger dan 1 jaar
- voorbeeldberekening 1.1.2: jongvee 1 jaar en ouder
- voorbeeldberekening 1.1.3: melk- en kalfkoeien

U kunt de methodiek van de voorbeeldberekeningen van het gemiddeldewaardesysteem gebruiken voor alle soorten vee.

2 Rundvee: melk- en fokvee

In dit hoofdstuk leest u hoe u uw melk- en fokvee waardeert. U kunt melk- en fokvee waarden volgens de individuele methode (zie [paragraaf 2.1](#)) of het gemiddeldewaardesysteem (zie [paragraaf 2.2](#)). Hierbij maken we onderscheid tussen zelfgefokt rundvee en aangekocht rundvee. In [tabel 2.1](#) vindt u de normen van opfokkosten van melk- en fokvee. Voor embryo's moet u extra kosten in de waardering meenemen (zie [paragraaf 2.3](#)).

2.1 Individuele methode

Bij de kostprijsberekening bij de individuele methode kunt u kiezen uit:

- de volledig individuele methode
- de individuele methode met toepassing van de gemiddelde restwaarde

Om de waarde van kalf tot melkkoe te bepalen, voegt u de dagelijkse of maandelijkse opfokkosten toe aan de waarde van het zelfgefokte nuchtere kalf (nuka) of aan de aankoopprijs van gekocht jongvee. Dit doet u vanaf de geboorte of vanaf de aankoop tot het moment van de eerste afkalving. Na de eerste afkalving voegt u tijdens een periode van twaalf maanden (de uitgroei) een bedrag toe, per dag of per maand. U mag dan ook in één keer het totaalbedrag van de opfokkosten van deze twaalf maanden toevoegen.

Mogelijkheid 1: volledig individuele methode

Twaalf maanden na de eerste afkalving van de koe, schrijft u de waarde van de koe in gelijke delen af, gedurende zestig maanden totdat u de restwaarde van de koe hebt bereikt. Deze waarde is dan de waarde van de slachtkoe. Deze afschrijving moet u jaarlijks toepassen.

Mogelijkheid 2: individuele methode met toepassing van de gemiddelde restwaarde

Het is mogelijk, als dat beter past in uw administratie, om de afschrijving niet individueel meer te volgen en over te gaan naar de methode van het gemiddeldewaardesysteem. Na de eerste afkalving verhoogt u dan de opfokwaarde ineens met de uitgroeiwaarde en daarna middelt u direct met de restwaarde bij uitstoot.

Let op!

De restwaarde die u gebruikt met de berekening bij mogelijkheid 2 is niet gelijk aan de waarde van de slachtkoe 5 jaar na uitgroei bij mogelijkheid 1 (zie [tabel 2.1](#)).

In bijlage 2 staan voorbeeldberekeningen voor de waardering van de rundveestapel waarbij u gebruikmaakt van de individuele methode:

- voorbeeldberekening 2.1.1: waardering zelfgefokte nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens de individuele methode
- voorbeeldberekening 2.1.2: waardering aangekochte nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens de individuele methode
- voorbeeldberekening 2.1.3: waardering nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens de individuele methode met toepassing van de gemiddelde restwaarde

2.2 Gemiddeldewaardesysteem

In bijlage 2 staan voorbeeldberekeningen voor de waardering van de rundveestapel waarbij u gebruikmaakt van het gemiddeldewaardesysteem:

- voorbeeldberekening 2.2.1: waardering zelfgefokt jongvee jonger dan 1 jaar volgens het gemiddeldewaardesysteem
- voorbeeldberekening 2.2.2: waardering aangekocht jongvee jonger dan 1 jaar volgens het gemiddeldewaardesysteem
- voorbeeldberekening 2.2.3: waardering jongvee van 1 jaar en ouder volgens het gemiddeldewaardesysteem

- [voorbeeldberekening 2.2.4](#): waardering aangekocht jongvee van 1 jaar en ouder volgens het gemiddeldewaardesysteem
- [voorbeeldberekening 2.2.5](#): waardering nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens het gemiddeldewaardesysteem

2.2.2 Aangekocht melk- en fokvee bij het gemiddeldewaardesysteem

Als u de waarde van aangekocht melk- en fokvee berekent, moet u het aankoopbedrag verhogen met de opfokkosten van zes maanden. Op welke datum u het melk- en fokvee hebt gekocht, maakt daarbij niet uit; dit geldt voor alle leeftijdsgroepen melk- en fokvee. Het vee wordt dan voor deze waarde in het gemiddeldewaardesysteem bij de waarde van de betreffende groep opgenomen.

Melk- en kalfkoeien

Voor de berekening van de waardering van aangekocht melk- en fokvee dat aan het eind van het jaar tot de leeftijdsgroep melk- en kalfkoeien hoort, moet u onderscheid maken tussen koeien die u hebt gekocht voor of na de eerste afkalving. Voor de eerste afkalving zijn het drachtige pinken of vaarzen en na de geboorte zijn het melkgevende koeien.

Bij melk- en kalfkoeien die u aankoopt na de eerste afkalving, verhoogt u het aankoopbedrag vanwege praktische redenen niet meer met eventuele opfokkosten en uitgroeikosten.

Jongvee ouder dan 1 jaar en melk- en kalfkoeien

Als u een bedrijfssysteem hebt waarbij u veelvuldig hoogdrachtige pinken of vaarzen aanschaft, kunt u deze aankopen in het gemiddeldewaardesysteem opnemen met een verhoging voor opfokkosten. Deze opfokkosten zijn dan gerelateerd aan het gemiddelde aantal van 6 maanden, wat hoger kan zijn dan het werkelijke aantal maanden opfokkosten tot de eerste afkalving.

U kunt dan ook kiezen voor individuele waardering per groep. U waardeert dan alle aankopen van jongvee van 1 jaar en ouder en melk- en kalfkoeien afzonderlijk en de aankoopprijs verhoogt u met de opfokkosten per maand maal het aantal maanden die nog resterend tot het einde van het boekjaar of het moment van de eerste afkalving. Daarna verhoogt u dit bedrag eenmalig met de opfokkosten voor de uitgroei na de eerste afkalving. Deze groepen neemt u daarna op voor die waarde, gemiddeld met de restwaarde bij uitstoot, in het gemiddeldewaardesysteem bij de melk- en kalfkoeien.

2.3 Embryo(kalf)

U moet de extra kosten in de waardering meenemen voor:

- kalveren die worden geboren na een embryo-transplantatie
- embryo's die u in voorraad hebt
Dit geldt voor aangekochte en zelfgespoelde embryo's.
- embryo's die u al geplaatst hebt

De extra kosten die u moet activeren zijn onder andere:

- aankoopkosten van embryo's
- spoelingskosten bij spoeling van embryo's bij eigen vee
- bewaringskosten, invrieskosten, stikstofkosten en dergelijke
- implantatiekosten

Voor deze extra kosten zijn er geen normbedragen.

3 Rundvee: vleesvee

Bij vleesvee waardeert u het vee dat uitsluitend bestemd is voor de slacht. Dit vee is onderdeel van de voorraad. In de waardering neemt u het fokvee voor vleesvee niet mee. U moet onderscheid maken tussen zelfgefokt vleesvee en aangekocht vleesvee.

Er gelden verschillende normbedragen voor de volgende categorieën:

- vleesvee (rosé/rood) (zie [paragraaf 3.1](#))
- blankvleeskalveren (zie [paragraaf 3.2](#))

U waardeert het vleesvee aan het einde van het boekjaar. U verhoogt de basiswaarde met de opfokkosten per dag of per maand. Voor de basiswaarde van het vleesvee gaat u uit van een van de volgende waarden:

- de waarde van een zelfgefokt kalf
- de aankoopprijs van een gekocht kalf
- de beginwaarde van het kalf per balansdatum als het dier op deze dag al in uw bezit was

3.1 Vleesvee (rosé/rood)

In tabel 3.1 vindt u de normbedragen voor de opfokkosten en waardering van rundvee voor rosé- en roodvlees. De normbedragen zijn opgedeeld in drie fasen:

1. de opfokfase van een startkalf, de periode van nuka tot circa 3 maanden
2. de opfokfase vanaf startkalf van rosé- en roodvleesvee en luxe vleesvee tot een kalf van 8 maanden
3. de opfokfase na 8 maanden

Deze fase geldt alleen voor het luxe vleesvee (vee van vleesrassen): het gewone rosé- en roodvleesvee gaat niet over naar fase 3.

Welk normbedrag u moet gebruiken, is afhankelijk van of u de waardering berekent inclusief of exclusief voerkosten. De normbedragen voor opfokkosten vindt u in de volgende tabellen:

- normbedragen exclusief voerkosten: [tabel 3.1](#)
- normbedragen inclusief voerkosten: [tabel 3.2](#)

Als u de opfokkosten berekent met de normbedragen exclusief voerkosten, moet u de uitkomst verhogen met de werkelijke voerkosten.

Als u eenmaal een methode hebt gekozen, moet u deze methode de volgende jaren ook gebruiken (de bestendige gedragslijn).

In bijlage 2 vindt u voorbeeldberekeningen voor de waardering van rosé- en roodvleesvee:

- startkalveren rosé- en luxe vleesvee ([voorbeeldberekening 3.1](#))
- rosékalveren en luxe vleesvee vanaf startkalf ([voorbeeldberekening 3.2](#))
- luxe vleesvee vanaf 8 maanden ([voorbeeldberekening 3.3](#))

3.2 Blankvleeskalveren

In tabel 3.3 staan de normbedragen voor de opfokkosten en de waardering van blankvleeskalveren. U verhoogt de basiswaarde van het kalf met de norm voor de opfokkosten (exclusief voerkosten) en met de werkelijke voerkosten. De normbedragen en waardering inclusief de voerkosten zijn vervallen. In bijlage 2 vindt u voorbeeldberekeningen voor de waardering van blankvleeskalveren (zie [voorbeeldberekening 3.4](#)).

4 Varkens

In dit hoofdstuk staan normbedragen voor zeugen en opfokzeugen (fokvarkens, zie [paragraaf 4.1](#)) en voor biggen en vleesvarkens (handels- en vleesvee, zie [paragraaf 4.2](#)). We maken onderscheid tussen zelfgefokte en aangekochte varkens. U verhoogt de basiswaarde van zeugen en opfokzeugen met de opfokkosten per dag en de basiswaarde van biggen en vleesvarkens met de opfokkosten per week.

Voor de basiswaarde van de varkens gaat u uit van een van de volgende waarden:

- de waarde van een zelfgefokte big
- de aankoopprijs van een gekochte big
- de beginwaarde van het varken op de balansdatum als het varken op deze dag al in uw bezit was

4.1 Zeugen en opfokzeugen

De totale opfokkosten van big naar zeug bestaan uit:

- voerkosten
- huisvestingskosten
- overige kosten, zoals energiekosten, inseminatiekosten en kosten voor strooisel en mestafvoer

In [tabel 4.1](#) staan de normbedragen voor de opfokkosten van zeugen en opfokzeugen.

Bij het waarden van zeugen en opfokzeugen, kunt u gebruikmaken van de individuele methode of van het gemiddeldewaardesysteem (zie [hoofdstuk 1](#)).

Individuele methode

Bij de individuele methode bepaalt u de waarde in de opfokfase van big tot zeug door per dag een bedrag aan opfokkosten toe te voegen aan de basiswaarde van de zelfgefokte biggen of de aankoopprijs van de gekochte biggen. Dit doet u vanaf de geboorte of aankoop van de biggen tot het moment van de eerste worp van de zeug. Per fase (opfokbig, opfokzeug en drachtige zeug) voegt u de opfokkosten toe totdat de big een volledig uitgegroeide, drachtige zeug is. Na de eerste worp schrijft u af op de waarde van de zeug in gelijke delen tot op de restwaarde. De restwaarde is de waarde van een slachtzeug. Per jaar mag u maximaal 20% van de waarde van de zeug afschrijven tot de restwaarde is bereikt.

Gemiddeldewaardesysteem

In [bijlage 2](#) vindt u voorbeeldberekeningen [4.1](#) tot en met [4.4](#) voor zeugen en opfokzeugen bij het gemiddeldewaardesysteem. Hoe u het gemiddeldewaardesysteem gebruikt, leest u in [hoofdstuk 1](#).

4.2 Biggen

De geboortewaarde van een zelfgefokte big verhoogt u met de bedragen voor opfokkosten totdat een big ongeveer 25 kg weegt. Gemiddeld is een big dan 10 weken oud. Voor aangekochte biggen die jonger dan 10 weken zijn (speenbiggen), verhoogt u de aankoopprijs met de opfokkosten voor biggen tot de leeftijd van 10 weken is bereikt. In [tabel 4.2](#) vindt u de opfokkosten voor zelfgefokte en aangekochte biggen.

4.3 Vleesvarkens

Als u een bedrijf hebt waar u biggen houdt totdat deze slachtrijs vleesvarkens zijn, is de kostprijs afhankelijk van de leeftijd in weken van het vleesvarken. In [tabel 4.2](#) vindt u de normbedragen die u moet gebruiken om de kostprijs van de zelfgefokte biggen te bepalen. Als u de biggen hebt gekocht, dan moet u de werkelijke aankoopprijs gebruiken en afhankelijk van de leeftijd die aankoopprijs verhogen met de normbedragen uit [tabel 4.2](#).

In beide gevallen verhoogt u daarna de waarde met een normbedrag. Welk normbedrag dat is, is afhankelijk of u de waardering berekent inclusief of exclusief voerkosten. De normbedragen voor opfokkosten vindt u in de volgende tabellen:

- normbedragen exclusief voerkosten: [tabel 4.3](#)
- normbedragen inclusief voerkosten: [tabel 4.4](#)

Als u rekent met de normbedragen exclusief voerkosten, moet u de uitkomst verhogen met de werkelijke voerkosten.

Als u eenmaal hebt gekozen voor een methode, moet u deze methode de volgende jaren ook gebruiken (de bestendige gedragslijn).

5 Pluimvee

U waardeert het pluimvee altijd per honderd stuks. Zowel in de branche als bij kennis- en informatiecentra is dit gangbaar. Wij hebben de normbedragen ook daarop gebaseerd. Er zijn normbedragen voor:

- opfokleghennen (zie [paragraaf 5.1](#))
- leghennen (zie [paragraaf 5.2](#))
- vleeskuikenouderdieren (zie [paragraaf 5.3](#))
- vleeskalkoenen (zie [paragraaf 5.4](#))
- vleeskuikens (zie [paragraaf 5.5](#))

5.1 Opfokleghennen

De waarde van opfokleghennen bepaalt u door de aankoopprijs van honderd eendagskuikens te verhogen met de normbedragen uit [tabel 5.1](#). U moet hierbij rekening houden met het aantal opfokweken.

5.2 Leghennen

Bij honderd stuks zelfgefokte 17-weekse leghennen of honderd stuks aangekochte leghennen verhoogt u het normbedrag of de aankoopprijs met de opfokkosten per week totdat de leghennen 20 weken oud zijn (het begin van de legperiode). Dit vanwege de uitgroei van de jonge leghennen. De normbedragen van opfokleghennen vindt u in [tabel 5.1](#). In de periode dat de hennen 21 tot en met 24 weken oud zijn, verhoogt u de opfokkosten niet meer. Dit is een periode van 28 dagen.

Vanaf dat de leghennen 24 weken oud zijn, vermindert u de totale kostprijs van de leghennen met een gelijk bedrag per week tot de slachtwarde uit [tabel 5.2](#). Deze vermindering doet u na de legperiode van 28 dagen, over 372 dagen ($400 - 28 = 372$ dagen). U mag hierbij rekening houden met 10% uitval.

5.2.1 Leghennen tijdens de ruiperiode

Soms vervangt u uw leghennen aan het einde van de legperiode niet, maar laat u ze ruïen. In deze periode hebt u geen opbrengst van deze leghennen en moet u de boekwaarde opwaarderen met de kosten. De ruiperiode duurt zes weken (42 dagen). Na deze zes weken verhoogt u de boekwaarde van deze leghennen met de totale opfokkosten over de ruiperiode. De normbedragen hiervoor staan in [tabel 5.2](#).

Na de ruiperiode vermindert u de waarde van de leghennen met een gelijk bedrag per week tot de slachtwarde uit [tabel 5.2](#). U doet dit voor de verdere legperiode, die is 26 weken. U mag hierbij rekening houden met 10% uitval.

5.3 Vleeskuikenouderdieren

U bepaalt de waarde van vleeskuikenouderdieren door de aankoopprijs van honderd eendagskuikens te verhogen met de normbedragen uit [tabel 5.3](#). U gaat uit van het aantal opfokweken. Als u vleeskuikenouderdieren koopt, krijgt u 10% hanen geleverd zonder afzonderlijke aankoopkosten. De kostprijs van de hanen is in de aankoopprijs van de hennen verwerkt.

Bij honderd stuks zelfgefokte 18-weekse hennen of honderd stuks aangekochte hennen verhoogt u het normbedrag of de aankoopprijs met de opfokkosten per week totdat de hennen 22 weken oud zijn (het begin van de legperiode). Dit vanwege de uitgroei. De normbedragen voor vleeskuikenouderdieren na 18 weken vindt u in [tabel 5.4](#). In de periode dat de hennen 23 tot en met 26 weken oud zijn, verhoogt u de opfokkosten niet meer. Dit is een periode van 28 dagen.

Vanaf dat de vleeskuikenouderdieren 26 weken oud zijn, vermindert u de totale kostprijs van de vleeskuikenouderdieren met een gelijk bedrag per week, totdat u de slachtwarde uit [tabel 5.4](#) hebt bereikt. Deze vermindering doet u na de legperiode van 28 dagen, over ongeveer 244 dagen ($272 - 28 = 244$ dagen).

5.4 Vleeskalkoenen

De waarde van vleeskalkoenhennen en -hanen bepaalt u door de aankoopprijs van de kalkoenen die op de balansdatum aanwezig zijn, te verhogen met de overige directe kosten (exclusief voerkosten) en de werkelijke voerkosten. U gaat hier uit van de verblijfsduur. De normbedragen voor de bepaling van de overige directe kosten staan in [tabel 5.5](#).

5.5 Vleeskuikens

U kunt vleeskuikens waarderen exclusief voerkosten (zie [paragraaf 5.5.1](#)) of inclusief voerkosten (zie [paragraaf 5.5.2](#)). Als u eenmaal hebt gekozen voor een methode, moet u deze methode de volgende jaren ook gebruiken (de bestendige gedragslijn).

De normen voor vleeskuikens zijn gebaseerd op een productieperiode van 42 dagen. Dit is de cyclus van een gangbare vleeskuikenhouderij.

5.5.1 Normbedragen exclusief voerkosten

Bij deze methode bepaalt u de waarde van de vleeskuikens door de aankoopprijs van de vleeskuikens die op de balansdatum aanwezig zijn, te verhogen met de werkelijke voerkosten en het normbedrag per verblijfsdag voor de overige directe kosten. De normbedragen vindt u in [tabel 5.6](#).

Alternatief afzetsegment

Voor vleeskuikens in een alternatief afzetsegment, bijvoorbeeld kuikens met het Beter Leven-keurmerk, gebruikt u de waarderingmethode exclusief voerkosten (zie [tabel 5.6](#)).

5.5.2 Normbedragen inclusief voerkosten

Bij deze methode bepaalt u de waarde van vleeskuikens door de aankoopprijs van de vleeskuikens die op de balansdatum aanwezig zijn, te verhogen met de normbedragen per verblijfsdag voor voer en overige directe kosten. Deze normbedragen vindt u in [tabel 5.7](#).

6 Schapen

Bij de schapen maken we onderscheid tussen:

- fokschapen (bedrijfsmiddel) (zie [paragraaf 6.1](#))
- slachtschapen en handelsvee (voorraad) (zie [paragraaf 6.2](#))

Verder maken we onderscheid tussen schapen die:

- één keer per jaar lammeren
Bij de berekeningen van de normen zijn we uitgegaan van schapen van het ras Texelaars.
- drie keer per twee jaar lammeren
Bij de berekeningen van de normen wordt uitgegaan van schapen van het ras Flevolandse.

Voor andere schapenrassen die één keer per jaar lammeren, gebruikt u de normbedragen van de schapen die één keer per jaar lammeren.

6.1 Fokschapen

U kunt fokschapen waarderen met het gemiddeldewaardesysteem (zie hoofdstuk 1). De normbedragen voor zelfgefokte fokschapen en foklammeren tot en met 6 maanden vindt u in [tabel 6.1](#).

6.2 Slachtschapen en handelsvee

Voor de waardering van slachtschapen en schapen bestemd voor de handel gaat u uit van de kostprijs. Om de opfokkosten van slachtlammeren tot en met 6 maanden te waarderen, maakt u gebruik van [tabel 6.1](#). Eventuele verschillen met fokschapen kunt u verwaarlozen. In [tabel 6.2](#) staan de normbedragen voor slachtschapen en handelsvee vanaf 7 maanden.

7 Geiten

U waardeert de geiten op de kostprijs. We maken onderscheid tussen zelfgefokte geiten en aangekochte geiten. Er zijn verschillende normbedragen voor de volgende categorieën:

- melkgeiten, fokgeiten en fokbokken
Deze geiten zijn onderdeel van het gebruiksvee (zie [paragraaf 7.1](#)).
- slachtlammers, slachtgeiten en slachtbokken
Deze geiten zijn onderdeel van de voorraad (zie [paragraaf 7.2](#)).

Voor de basiswaarde van de geiten gaat u uit van een van de volgende waarden:

- de waarde van een zelfgefokt geitenlam
- de aankoopprijs van een gekocht geitenlam
- de beginwaarde van de geit op de balansdatum als de geit op deze dag al in uw bezit was

7.1 Melkgeiten, fokgeiten en fokbokken

De waardering van melkgeiten, fokgeiten en fokbokken kunt u doen met de individuele methode of het gemiddeldewaardesysteem (zie [hoofdstuk 1](#)). Met de individuele methode kunt u alleen per jaargroep waarderen.

In tabel 7.1 staan de normbedragen voor melkgeiten, fokgeiten en fokbokken. De marktwaarde van (nuchtere) lammeren die niet bestemd zijn voor de opfok tot melkgeit of fokbok, is nihil. In de tabel vindt u ook de normen voor de opfokkosten van de melkgeiten, fokgeiten en de fokbokken. Als u geiten door derden laat opfokken, moet u de kosten hiervoor ook meenemen in de waardering.

Individuele methode

In de geitenhouderij is het gangbaar om de geiten in te delen in jaargroepen. Bij de individuele methode waardeert u iedere jaargroep apart en niet per melkgeit. Alle geiten binnen de jaargroep worden gemiddeld gewaardeerd. Bij de waardering van de groep volgt u weer de individuele methode.

Bij de individuele methode gebruikt u voor de waardering van het nuchtere geitenlam dezelfde bedragen als voor de opfokkosten van geitenlam tot melkgeit, fokgeit of fokbok per week (zie tabel 7.1). U gebruikt voor het eerste jaar de opfokkosten voor het aantal weken tussen de geboorte of de aankoopdatum en de balansdatum. Het daaropvolgende jaar neemt u de opfokkosten mee totdat de leeftijd van 52 weken is bereikt. Vanaf dat moment schrijft u binnen 5 jaar in gelijke bedragen af tot u de restwaarde van een slachtgeit (slachtwaarde) hebt bereikt. Een voorbeeldberekening van de waardering van melkgeiten per jaargroep volgens de individuele methode staan in Bijlage 2 (zie [voorbeeldberekening 7.1](#)).

Gemiddeldewaardesysteem

U kunt geiten ook waarderen met het gemiddeldewaardesysteem. Een voorbeeldberekening van de waardering van melkgeiten volgens het gemiddeldewaardesysteem vindt u in Bijlage 2 (zie [voorbeeldberekening 7.2](#)).

7.2 Slachtlammers, slachtgeiten en slachtbokken

De lammeren die u aanhoudt voor de slacht of de handel, waardeert u op de kostprijs of op de lagere marktwaarde. De normbedragen voor de slachtlammers, -geiten en -bokken staan in tabel 7.2. De marktwaarde hebben we al verwerkt in de norm voor het nuchtere lam dat bestemd is voor de slacht (slachtlam).

8 Nertsen en konijnen

8.1 Nertsen

U kunt nertsen waarderen met het gemiddeldewaardesysteem (zie [hoofdstuk 1](#)). De nertsen die op de balansdatum aanwezig zijn, zijn onder normale omstandigheden allemaal bestemd voor de fokkerij en dus bedrijfsmiddelen. Als de nertsen gepelsd zijn, waardeert u de pelzen op kostprijs of op de marktwaarde als die lager is dan de kostprijs. De pelzen zijn onderdeel van de voorraad.

De normbedragen voor de waardering van zelfgefokte nertsen en pelzen vindt u in [tabel 8.1](#).

8.2 Konijnen

U kunt konijnen waarderen met het gemiddeldewaardesysteem (zie [hoofdstuk 1](#)). De kostprijs van slachtkonijnen is gelijk aan de kostprijs van fokkonijnen. Niet-gespeende jongen waardeert u samen met de voedsters. De gespeende konijnen die niet voor de fok bestemd zijn, waardeert u als voorraad. Het eventuele verschil in de kostprijsberekening met konijnen die u aanhoudt voor de fok, kunt u verwaarlozen, omdat dit verschil klein zal zijn.

De normbedragen voor de waardering van zelfgefokte konijnen staan in [tabel 8.2](#).

Land- en tuinbouw

9 Veldinventaris landbouw en buitenteelten tuinbouw

De veldinventaris is het totaal van uitgaven die u maakt met het oog op de komende oogst. Deze uitgaven hebben nog niet geresulteerd in een geoogst gewas. Veldinventaris gaat altijd over jaarlijkse uitgaven die u maakt om een gewas in een bepaalde teeltperiode te verbouwen. Deze uitgaven doet u uitsluitend voor het eerstvolgende boekjaar en deze uitgaven raken in dat jaar uitgewerkt, omdat er dan geoogst wordt. In dit hoofdstuk leest u over de volgende onderwerpen:

- uitgaven die vallen onder de veldinventaris (zie [paragraaf 9.1](#))
- voorraad aangekocht of geoogst product akkerbouw en groenteteelt (zie [paragraaf 9.2](#))
- verliezen als gevolg van calamiteiten (zie [paragraaf 9.3](#))

De uitgangspunten en normbedragen voor de veldinventaris in dit hoofdstuk gelden alleen voor de landbouwteelt en de buitenteelt tuinbouw. De uitgangspunten en normen voor de veldinventaris in de glastuinbouw vindt u in [hoofdstuk 12](#).

De Hoge Raad heeft besloten dat u uw veldinventaris moet activeren. Als het totaalbedrag van de veldinventaris op de balansdatum lager is dan € 2.500, hoeft u de veldinventaris niet te activeren, omdat het belang gering is.

Veldinventaris waarderen

Normbedragen per gewas zijn meestal niet aan te geven, de situatie op balansdatum verschilt per bedrijf. Het is van belang dat u zo veel mogelijk aansluit bij de daadwerkelijk gemaakte kosten. Als u de veldinventaris vaststelt voor het boekjaar, dan is het belangrijk om te bepalen welke kosten u op balansdatum direct moet toerekenen aan het gewas dat op het veld staat.

9.1 Wat valt er onder de veldinventaris?

U activeert de kosten voor gewassen en grondbewerkingen die onder het begrip veldinventaris vallen. De kosten voor een (verplicht) vanggewas na de oogst dat op balansdatum nog aanwezig is, hoort niet bij de veldinventaris en activeert u dus niet. Deze kosten horen bij het geoogste gewas. Potplanten en gewassen of producten waarbij er 2 of meer balansdatums tussen de aanvang en de oogst van de teelt zitten, horen ook niet tot de veldinventaris. De kosten en de waarde hiervan moet u overigens wel activeren.

Aan de hand van gegevens uit uw administratie moet u het te activeren bedrag bepalen. De kosten van de volgende elementen moet u activeren:

- zaden, plant- en pootgoed
Ook de kosten die u maakt om deze goederen te bewaren voordat u ze verbruikt, telt u mee.
- personeelskosten
U telt de kosten van zowel eigen personeel als ingehuurd personeel mee.
- meststoffen en gewasbescherming
Een groenbemester hoort niet tot de veldinventaris en deze kosten telt u dus niet mee.
- loonwerk, zoals grondbewerking, zaaien, planten en poten
- folie, touw, bind- en steunmateriaal
- kosten van machines
Dat deel van de machinekosten dat direct te maken heeft met de teelt, telt u mee. Het gaat om bijvoorbeeld afschrijvingen en brandstoffen.

U telt deze kosten mee tot en met de balansdatum.

Machinekosten

Als grond op de balansdatum alleen zaaiklaar gemaakt is, hoeft u de kosten hiervoor niet in de veldinventaris mee te nemen. Met alleen zaaiklaar maken bedoelen we het ploegen, eggen en eventueel ander onderhoud aan de grond. De grond is meer dan zaaiklaar als u de grond ook bewerkt, bijvoorbeeld door bemesting of verdere bewerking gericht op gewas of teelt.

Als grond niet alleen zaaiklaar wordt gemaakt, maar ook wordt bewerkt en u kunt de machinekosten van uw eigen machines niet vaststellen, dan moet u een normbedrag per hectare grond hanteren. Het normbedrag vindt u [tabel 9.1](#). Hierin zijn alle machinekosten verwerkt, ook de kosten van het zaaiklaar maken van de grond.

9.2 Voorraad aangekocht of geoogst product akkerbouw en groenteteelt (buitenteelten)

De voorraad van aangekochte producten die u nog niet hebt verbruikt voor de buitenteelt, of geoogste producten van uw eigen bedrijf moet u activeren. U bepaalt het bedrag dat u moet activeren op basis van uw administratie.

U activeert de voorraad producten die gereed zijn voor verkoop tegen de kostprijs of – als de marktwaarde lager is dan de kostprijs – tegen de marktwaarde. Verder mag u rekening houden met bewaarverliezen.

9.3 Verliezen als gevolg van calamiteiten

Als u de waarde van de veldinventaris vaststelt, mag u rekening houden met verliezen die aanwezig zijn op de balansdatum. Dit gaat alleen om verliezen als gevolg van calamiteiten, zoals extreme weersomstandigheden, ziekten in het gewas of verkeerd gebruik van bemesting.

Voorbeeld

U stelt de veldinventaris vast op 30 april en het gewas was op 29 april bevroren. U mag daar dan rekening mee houden bij het bepalen van de waarde van de veldinventaris.

Was het gewas bevroren op 2 mei, dan mag u daar geen rekening mee houden als u de veldinventaris waardeert op 30 april.

10 Vorderingen

Aan het eind van een boekjaar hebt u nog vorderingen openstaan. In dit hoofdstuk lichten we toe hoe u omgaat met de volgende bijzondere vorderingen:

- nabetaling melkgeld zuivelfabriek ([paragraaf 10.1](#))
- omzetskorting veevoer ([paragraaf 10.2](#))
- definitieve afrekening suikerbieten ([paragraaf 10.3](#))

10.1 Nabetaling melkgeld en prestatietoeslag zuivelfabriek

Aan het einde van een boekjaar hebt u, naast de nog te ontvangen termijnen, mogelijk nog een nabetaling van melkgeld en de prestatietoeslag te goed van de zuivelfabriek.

10.1.1 Nabetaling melkgeld

De nabetaling van het melkgeld, bijvoorbeeld van Friesland Campina, bestaat uit de weidegangtoeslag en de toeslag bijzondere melkstromen. De hoogte van de nabetaling melkgeld is op het moment dat u de balans opmaakt meestal bekend. U neemt deze vordering op als actiefpost op de balans¹.

10.1.2 Prestatietoeslag melk

De hoogte van de prestatietoeslag is afhankelijk van de prestatie van de zuivelfabriek. Wat u met deze prestatietoeslag moet doen, is afhankelijk van het moment waarop de zuivelfabriek deze prestatietoeslag bepaalt. Als de prestatietoeslag bekend is op het moment dat u de definitieve jaarstukken maakt, dan moet u dit bedrag opnemen als vordering. Is de hoogte van de prestatietoeslag nog niet bekend op het moment dat u de balans opmaakt, dan neemt u deze toeslag niet op als vordering op de balans.

10.2 Omzetskorting veevoer

Als u een omzetskorting krijgt van uw veevoederleverancier en de hoogte van deze korting is bekend op het moment dat u de balans opmaakt, dan neemt u deze korting op als vordering op de balans. Als deze omzetskorting nog niet bekend is, neemt u deze korting niet op als vordering op de balans.

10.3 Suikerbieten

Als u nog vorderingen hebt vanwege een levering van suikerbieten, dan moet u aan de hand van de definitieve afrekening vaststellen hoe groot het bedrag is dat u nog te goed hebt aan het einde van het boekjaar. Dat bedrag neemt u op als vordering op de balans. De ingehouden bedragen op de definitieve afrekening neemt u op bij de schulden op korte termijn op de balans. Als de definitieve afrekening nog niet bekend is op het moment dat u de definitieve jaarstukken opmaakt, moet u dit bedrag in redelijkheid schatten op basis van de hoeveelheid geleverde suikerbieten.

1 Uitspraak HR 17 januari 1990, nr. 24 948, BNB 1990/75 (FED 1990/256, met aantekening IJsselmuiden)

11 Voorraad mais, voordrooggras en hooi

De voorraad zelfgeteeld en gekocht veevoeder activeert u op de balansdatum. Hierbij gelden de normbedragen uit tabel 11.1 voor mais en de normbedragen uit tabel 11.2 voor voordrooggras in de kuil of in balen en hooi. Voordrooggras is het product dat ontstaat uit gedroogd gras en wordt meestal kuilgras genoemd. U gaat bij het waardenen uit van de daadwerkelijke voorraad die u geoogst of gewonnen hebt en niet van de voorraad die nog op het veld staat. Hoe u de voorraad die nog op het veld staat waardeert, leest u in [hoofdstuk 9](#).

Bij de bepaling van de normbedragen hebben we de kostenberekeningen uit het handboek 'Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2014-2015 (kWIN-Veehouderij)' gebruikt. Deze berekeningen gaan uit van 100% loonwerk bij bewerken en oogsten. De normbedragen uit de 'kWIN-Veehouderij' zijn verminderd omdat we aannemen dat u een aantal werkzaamheden zelf met eigen machines uitvoert, in plaats van dat u deze uitbesteedt aan een loonbedrijf.

Als u mais op stam koopt, moet u naast de aankoopprijs ook de kosten van de oogstwerkzaamheden in de berekening opnemen.

De waardering van de voorraden mais en voordrooggras (in de kuil en in balen) hebben we gebaseerd op een kostprijs per hectare mais of voordrooggras. U kunt ook waardenen per ton droge stof of per m³ voorraad. Deze laatste methode is minder nauwkeurig, omdat het aantal tonnen droge stof per hectare en per jaar kunnen verschillen. Bij de voorraadwaardering mag u niet per jaar van methode veranderen (de bestendige gedragslijn).

Waardering per hectare

De berekening per hectare (op basis van de normbedragen; zie tabel 11.1 en 11.2) is de meest nauwkeurige waardering. U kent het aantal hectares grasland. Als u het percentage beweiding en vers gevoederd kent, weet u vrij nauwkeurig het percentage geoogst voordrooggras in de kuil. Kent u ook het percentage dat is verbruikt? Dan kunt u het aantal hectares voordrooggras in de voorraad vrij nauwkeurig bepalen.

Aangekocht gras in voorraad moet u afzonderlijk waardenen tegen de kostprijs.

Waardering per kilogram droge stof

Waardeert u de voorraden zelfgeteeld veevoeder per kilogram droge stof per hectare? Dan mag u de kostprijs per kilogram droge stof herrekenen als de werkelijke netto-opbrengst in kilogram droge stof per hectare afwijkt van de norm (zie tabel 11.1 en 11.2). Hoe u dat doet, ziet u in de [voorbeeldberekeningen 11.1](#) en 11.2. De netto-opbrengst is het aantal kilogram droge stof vast in de kuil. De bruto-opbrengst is het aantal kilogram vanaf het land.

11.1 Mais zelfgeteeld

De voorraad zelfgeteelde mais die op de balansdatum nog aanwezig is, kunt u waardenen:

- per hectare mais
U waardeert de mais op basis van de opbrengst van het aantal hectares dat u nog in voorraad hebt.
- per ton droge stof
U waardeert de mais op basis van het aantal kg droge stof dat u nog in voorraad hebt.
- per m³
U waardeert de mais op basis van het aantal m³ dat u nog in de kuil in voorraad hebt.

De normbedragen voor de waardering van de voorraad zelfgeteelde mais staan in tabel 11.1. In [voorbeeldberekening 11.1](#) ziet u hoe u zelfgeteelde mais waardeert bij een afwijkende opbrengst per hectare.

11.2 Voordrooggras en hooi zelfgeteeld

Voordrooggras (in de kuil of in balen) en hooi dat u zelf hebt geteeld en dat op de balansdatum nog aanwezig is, kunt u op verschillende manier waarden:

- per hectare
U waardeert het voordrooggras dat u nog in de kuil of in balen op voorraad hebt, op basis van de volledige oogst voordrooggras per hectare. De norm is gebaseerd op een volledige oogst zonder beweiding en vijf snedes per hectare.
- per snede per hectare
U waardeert het voordrooggras in de kuil of in balen op basis van het aantal sneden (oogsten) voordrooggras per hectare dat u nog in voorraad hebt.
- per ton droge stof
U waardeert het voordrooggras in de kuil of in balen en hooi op basis van het aantal kg droge stof dat u nog in voorraad hebt.
- per m³
U waardeert het voordrooggras in de kuil of in balen of hooi op basis van het aantal m³ dat u nog in voorraad hebt.

De normbedragen voor de waardering van de voorraad zelfgeteeld voordrooggras (in de kuil of in balen) en hooi staan in tabel 11.2. In [voorbeeldberekening 11.2](#) ziet u hoe u zelfgeteeld voordrooggras waardeert bij een afwijkende opbrengst per hectare.

12 Glastuinbouw

In dit hoofdstuk vindt u informatie over de afschrijving van investeringen in bedrijfsmiddelen voor de glastuinbouw (zie [paragraaf 12.1](#)). Daarnaast vindt u informatie over de normering van de veldinventaris voor de glastuinbouw (zie [paragraaf 12.2](#)).

12.1 Afschrijvingsnormen glastuinbouw

Voor investeringen in de glastuinbouw bestaan er landelijke afschrijvingsnormen. Als u investeringen in gebruik hebt genomen in de periode 1994 tot en met 2014, moet u voor die investeringen dezelfde methode aanhouden. De afschrijvingsnormen in dit hoofdstuk gebruikt u voor investeringen die u vanaf 1 januari 2015 in gebruik hebt genomen. Als u met gebroken boekjaren werkt, moet u deze normen gebruiken voor investeringen die u vanaf het begin van het boekjaar 2015/2016 in gebruik hebt genomen.

De normen gelden alleen voor investeringen die niet eerder in gebruik zijn genomen. U kunt pas beginnen met de afschrijving, nadat u de kostprijs hebt gecorrigeerd met eventuele herinvesteringsreserves, aankoopkortingen, subsidies en dergelijke.

Per investering kunt u kiezen voor afschrijving volgens de boekwaardemethode of afschrijving volgens de lineaire methode.

12.1.1 Boekwaardemethode

Bij deze methode houdt u geen rekening met een eventuele restwaarde. In het jaar dat u de investering in gebruik neemt, schrijft u af over de periode vanaf het moment van ingebruikname tot het einde van het jaar (afschrijven naar tijdsgelang).

Voorbeeld

U gaat een investeringsverplichting aan op 1 maart 2015 en u neemt deze investering in gebruik op 1 december 2015. De afschrijving voor 2015 is dan 1/12 deel van de jaarafschrijving.

12.1.2 Lineaire methode

Bij de lineaire methode bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse afschrijving door de werkelijke kostprijs te verminderen met de restwaarde en dit verschil te delen door de levensduur in jaren. Ook hier geldt dat u in het jaar waarin u de investering in gebruik neemt, afschrijft over de periode vanaf het moment van ingebruikname tot het einde van het jaar (afschrijven naar tijdsgelang).

12.1.3 Afschrijvingsgegevens investeringen in bedrijfsmiddelen glastuinbouw

Investeringsgegevens zijn opgedeeld in 4 groepen, op basis van onder meer de afschrijvingsperiode van investeringen. In tabel 12.1 staan per groep de afschrijvingspercentages voor zowel de boekwaardemethode als de lineaire methode. In geval van de lineaire methode staat ook de restwaarde van de investering in deze tabel.

Afschrijvingsbeperking

Bij de afschrijving van gebouwen krijgt u te maken met de afschrijvingsbeperking². Meer informatie hierover vindt u in de brochure 'Beperkt afschrijven op agrarische bedrijfsgebouwen'. U kunt deze brochure downloaden van www.belastingdienst.nl.

² Artikel 3.30a van de Wet inkomstenbelasting 2001

In de tabellen in de bijlage vindt u de afschrijvingsperiodes en de restwaarden (in geval van de lineaire methode) van de meest voorkomende investeringen in bedrijfsmiddelen:

- grond en grondverbetering (tabel 12.2)
- bedrijfsgebouwen (tabel 12.3)
- (glas)opstanden (tabel 12.4)
- verwarmingsinstallaties (tabel 12.5)
- watervoorziening (tabel 12.6)
- andere (on)roerende zaken (tabel 12.7)
- inventaris (tabel 12.8)

In tabel 12.9 staan de levensduur en restwaarde van de diverse investeringen die een afzonderlijk waardeverloop hebben.

Opstal

De onder- en omliggende grond en de opstal moet u beschouwen als één bedrijfsmiddel. Als u de investeringen afzonderlijk activeert in uw administratie, resulteert dit niet in evenveel bedrijfsmiddelen.

Bij sloop van de opstal in de toekomst, zijn wij bij het vaststellen van de normen ervan uitgegaan dat de eventuele aanmerkelijke en als duurzaam te beschouwen waardeverandering van de grond niet wordt gerealiseerd, maar dat de grond functioneel blijft binnen de onderneming.

Bedrijfsmiddelen met een korte levensduur

Voor bedrijfsmiddelen die geen gebouwen zijn, is de afschrijving maximaal 20% van de aanschaf- of voortbrengingskosten van het bedrijfsmiddel³. De bedrijfsmiddelen in tabel 12.9 hebben een kortere levensduur, waardoor u op de lagere bedrijfswaarde mag afwaarderen. U vindt restwaarden van deze bedrijfsmiddelen in tabel 12.9.

De afschrijving of waardering op lagere bedrijfswaarde van deze investeringen doet u uiterlijk op de laatste dag van het boekjaar door de aanschaf- of voortbrengingskosten recht evenredig te verdelen over de levensduur van de investeringen.

Voorbeeld

U hebt tweejarige substraatmatten gekocht voor € 60.000 en deze in gebruik genomen op 1 december 2015. De afschrijving of afwaardering op 31 december 2015 is dan € 2.500 ($€ 60.000 : 2 = € 30.000 \times 1/12$).

12.2 Normering veldinventaris voor de glastuinbouw

In hoofdstuk 9 staat een omschrijving van het begrip veldinventaris.

Voor sommige gewassen die aangemerkt worden als veldinventaris van overdekte teelten (zie paragraaf 12.2.1) hebben we een norm vastgesteld. Voor de overige gewassen die ook als veldinventaris van overdekte teelten aangemerkt worden, staat in paragraaf 12.2.2 hoe u deze moet activeren.

Als de normbedragen leiden tot een te hoge waardering, mag u afwijken van de vastgestelde normen als u aannemelijk kunt maken dat deze te hoog zijn vastgesteld gelet op uw situatie. U maakt dan gebruik van de zogenoemde tegenbewijsregeling (zie de inleiding). Als het bedrag van de veldinventaris op de balansdatum zeer laag is, dan mag u vanwege het geringe belang de activering achterwege laten.

³ Artikel 3.30, lid 2, van de Wet inkomstenbelasting 2001

12.2.1 Genormeerde gewassen

De normbedragen hebben we vastgesteld aan de hand van gegevens uit de administratie van diverse kwekers. Verder hebben we bij het vaststellen van de normbedragen rekening gehouden met het risico van plantziekten. U vindt de normbedragen van de genormeerde gewassen in [tabel 12.10](#).

Gebroken boekjaar

Als u gebroken boekjaren gebruikt, kunt u de normbedragen niet toepassen.

Beteelbare oppervlakte

U past de normbedragen uit [tabel 12.10](#) toe op de beteelbare oppervlakte (in m²) van het warehouse. De bedrijfsruimte en de ruimte waarin de ketelhuisinstallatie staat, vallen niet onder de beteelbare oppervlakte. U vermindert de beteelbare oppervlakte niet met betonpaden en dergelijke die zich in het warehouse bevinden. Op die manier sluit u aan bij de term 'bruto vierkante meter' die in de 'Kwantitatieve Informatie voor de Glastuinbouw' wordt gebruikt.

12.2.2 Niet-genormeerde gewassen

Gewassen waarvoor we geen normbedragen hebben vastgesteld, zoals radijzen, nerines, leliebloemen en uitgangsmaterialen, en die wel onder het begrip veldinventaris (zie hoofdstuk 9) vallen, moet u ook activeren. Aan de hand van gegevens uit uw administratie bepaalt u het bedrag dat geactiveerd moet worden. Bij het bepalen van de hoogte van het te activeren bedrag moet u rekening houden met onder meer de volgende kosten:

- zaden en planten
- arbeid
 - Hieronder vallen de kosten van eigen personeel en van ingehuurd personeel.
- verwarming, elektriciteit en water
 - U rekent dit mee vanaf de dag dat de planten op het bedrijf zijn afgeleverd tot en met de balansdatum.
- meststoffen en gewasbescherming
 - U rekent dit mee vanaf de dag dat de planten gepoot zijn tot en met de balansdatum.
- stomen van substraatmateriaal
- groeimedium
- loopfolie
- touw, bind- en steunmateriaal
- het deel van de afschrijfkosten van installaties die direct dienstbaar zijn aan de teelt, zoals de afschrijfkosten van assimilatieverlichting

Verder mag u rekening houden met het risico van plantziekten. De meststoffen en de gewasbeschermingsmiddelen die op de balansdatum op het bedrijf aanwezig zijn en nog niet aan de planten zijn toegediend, moet u dan apart als voorraad op de balans opnemen.

13 Champignons en asperges

In dit hoofdstuk vindt u informatie over:

- afschrijvingsnormen in de champignonteelt ([paragraaf 13.1](#))
- waardering van champignons ([paragraaf 13.2](#))
- waardering van asperges ([paragraaf 13.3](#))

13.1 Afschrijvingsnormen champignonteelt

Als u op de bedrijfsmiddelen in de champignonteelt afschrijft, moet u uitgaan van het jaar waarin u deze bedrijfsmiddelen in gebruik hebt genomen:

- in de periode 2004 tot en met 2014 ([paragraaf 13.1.1](#))
- na 31 december 2014 ([paragraaf 13.1.2](#))

13.1.1 U hebt het bedrijfsmiddel in gebruik genomen in de periode 2004 tot en met 2014

Voor de bedrijfsmiddelen die u in de periode 2004 tot en met 2014 in gebruik hebt genomen, hebt u in het verleden een afschrijvingsmethodiek gekozen. Voor deze bedrijfsmiddelen moet u diezelfde methodiek blijven hanteren. De afschrijvingsnormen voor de investeringen in bedrijfsmiddelen die u in de periode 2011 tot en met 2014 hebt gedaan, vindt u op www.belastingdienst.nl.

13.1.2 U hebt het bedrijfsmiddel in gebruik genomen na 31 december 2014

Voor de bedrijfsmiddelen die u na 31 december 2014 in gebruik hebt genomen, vindt u de afschrijvingsnormen in bijlage 2. Deze normen gelden alleen voor investeringen in nieuwe bedrijfsmiddelen, dus niet voor investeringen in eerder gebruikte bedrijfsmiddelen. U schrijft af nadat u de kostprijs hebt gecorrigeerd met bijvoorbeeld een herinvesteringsreserve, een aankoopkorting of een subsidie.

Gebroken boekjaar

Als u gebroken boekjaren gebruikt, moet u de normen uit bijlage 2 gebruiken voor bedrijfsmiddelen die u in gebruik neemt in het boekjaar 2015/2016.

Sloop van opstal

Bij sloop van de opstal in de toekomst, zijn wij bij het vaststellen van de normen ervan uitgegaan dat de eventuele aanmerkelijke en als duurzaam te beschouwen waardeverandering van de grond niet wordt gerealiseerd, maar dat de grond functioneel blijft binnen de onderneming.

Onder- en omliggende grond opstal

De onder- en omliggende grond van de opstal van de champignonteelt moet u beschouwen als één bedrijfsmiddel. Als u de investeringen afzonderlijk activeert in uw administratie, resulteert dit niet tot evenzoveel bedrijfsmiddelen.

Afschrijving

De hoogte van de jaarlijkse afschrijving in de champignonteelt bepaalt u door de restwaarde af te trekken van de werkelijke kostprijs en het verschil te delen door de levensduur in jaren. In het jaar waarin u het bedrijfsmiddel in gebruik neemt, schrijft u af over de periode vanaf het moment dat u het bedrijfsmiddel in gebruik neemt tot het einde van het boekjaar (afschrijven naar tijdsgelang).

Welke afschrijvingsperiode, welk afschrijvingspercentage en welke restwaarde u moet gebruiken, vindt u in de tabellen in bijlage 2 voor de volgende bedrijfsmiddelen:

- grond (tabel 13.1)
- bedrijfsgebouwen voor de champignonteelt (tabel 13.2)
- verwarmingsinstallaties (tabel 13.3)
- klimaatinstallaties (tabel 13.4)
- overige installaties (tabel 13.5)

13.2 Waardering champignons

U waardeert champignons per m² beteelbare oppervlakte, waarbij u onderscheid maakt tussen de periode na het vullen van de champignonbedden en de oogstperiode. In tabel 13.6 vindt u de normbedragen voor de doorgroeide compost in de champignonbedden. In [tabel 13.7](#) staan de normbedragen voor de champignons per oogstperiode.

13.3 Waardering asperges

U waardeert aspergeopstanden per hectare zuiver beteelde oppervlakte. Het gaat dan om de nog onbedekte asperges. Eventuele materialen die u gebruikt om de asperges af te dekken, moet u apart activeren en afschrijven. Deze materialen hebben we niet in de normbedragen meegenomen.

Bij het vaststellen van de normbedragen zijn we uitgegaan van het volgende:

- 5.750 meter rij per hectare
- plantafstand 0,33 meter bij verse grond
- plantafstand 0,25 meter bij herinplant
- diepspitten tot 1 meter
- machinaal uitplanten

In [tabel 13.8](#) vindt u de normbedragen voor asperges per jaar. In het aanlegjaar is het bedrag van de waardering € 9.950 (inclusief btw) of € 9.240 (exclusief btw).

Als u bedrijfsmiddelen in gebruik hebt genomen, hebt u op het moment van ingebruikname een afschrijvingsmethodiek gekozen. Voor deze bedrijfsmiddelen moet u diezelfde methodiek blijven gebruiken.

14 Bloembollenkramen

Bij de waardering van bloembollenkramen (plantgoed) krijgt u te maken met de volgende onderwerpen:

- waarde bloembollen aangeven in Rr^2 (zie paragraaf 14.1)
- aangekocht plantgoed (zie paragraaf 14.2)
- waarde te velde staande bloembollen (vastewaardesysteem) (zie paragraaf 14.3)
- waarde amaryllisbollen (zie paragraaf 14.4)
- waarde leliekraam (zie paragraaf 14.5)
- zelfgekweekte bollen (zie paragraaf 14.6)

14.1 Waarde bloembollen aangeven in Rr^2

De waarde van bloembollen geeft u aan per vierkante Rijnlandse roede (Rr^2). De rekenregel is dat 1 hectare 700 Rr^2 is. U rekent de smalle paadjes tussen de bedden en de greppels tussen en rondom de akkers ook mee. De buitenpaden – de spuitvrije zones – die rond het gebied liggen dat u waardeert, rekent u niet mee.

Hebt u op de balansdatum plantgoed opgeslagen liggen in de schuur of in de bewaarcel, dan geeft u dit aan in het aantal Rr^2 dat met dit plantgoed kan worden opgeplant.

14.2 Aangekocht plantgoed

Aangekocht plantgoed moet u conform de uitgangspunten van goed koopmansgebruik activeren. Dit ongeacht of het duurdere of gewone soorten betreft en ongeacht of er sprake is van uitbreiding, verbetering of zogenoemde bloedverversing van de kraam.

U kunt op praktische gronden de activering beperken tot die gevallen waarvan u meer hebt aangekocht dan 10% van de boekwaarde van de kraam, zoals u deze op de beginbalans van het jaar van aankoop volgens de norm hebt gewaardeerd, dus exclusief de al geactiveerde meerwaarde.

U moet per bloembollensoort overwegen of u de soort wel of niet moet activeren.

Als de aankoop prijs hoger is dan het normbedrag, dan kunt u het verschil tussen deze twee bedragen in drie jaar ten laste van het resultaat brengen. U start hiermee in het jaar van de aankoop. Deze driejaarstermijn geldt niet als u aantoonbaar dat het aangekochte plantgoed uw onderneming al heeft verlaten vanwege bijzondere omstandigheden. Het aangekocht plantgoed wordt dan niet geleidelijk vervangen door zelfgeteeld plantgoed, in tegenstelling tot wat gebruikelijk is.

Het bedrag dat u in het jaar van aankoop ten laste van het resultaat brengt, is bedoeld als een lagere waardering op grond van risico's, uitval door ziekte en dergelijke.

In de volgende bijzondere omstandigheden gelden de normbedragen niet:

- Als u het aangekochte plantgoed, bijvoorbeeld door ziekte, binnen drie jaar geheel moet opruimen, moet u de activering hiervan in het jaar van opruiming laten verdwijnen van de balans.
- Iedere aankoop van plantgoed dat u niet opplant, maar doorverkoopt (voorraad), activeert u tot de datum van verkoop. Er kan dan geen bedrag ten laste van het resultaat worden gebracht. Het is daarom noodzakelijk dat u in de boekhouding een duidelijk onderscheid maakt tussen de aankopen die bestemd zijn voor eigen teelt en de aankopen die bestemd zijn voor de verkoop.

14.2.1 Licenties aangekocht plantgoed

Licenties die u door de aankoop van een portie (plantgoed) hebt verkregen, maken deel uit van de kraam en daarmee ook van de aankoop prijs die in drie jaar ten laste van het resultaat kan worden gebracht.

14.3 Waarde te velde staande bloembollen (vastewaardesysteem)

De normbedragen voor te velde staande bloembollen vindt u in [tabel 14.1](#) en mag u als vaste waarde aanhouden, zolang er geen belangrijke wijzigingen optreden in de factoren en omstandigheden die van invloed zijn op deze waardering⁴. Eventuele prijsfluctuaties vallen niet onder deze factoren en omstandigheden.

14.4 Waarde amaryllisbollen

Voor amaryllisbollen die bestemd zijn voor de productie van bollen, is een vastewaardesysteem ontwikkeld. U kunt voor de berekening van uw fiscale winst kiezen voor dit systeem⁵. De keuze voor het vastewaardesysteem moet u in de jaarstukken kenbaar maken. Als u het vastewaardesysteem niet gebruikt, moet u een waarderingssysteem volgen dat in overeenstemming is met goed koopmansgebruik.

Zolang geen belangrijke wijzigingen optreden in de factoren en omstandigheden die van invloed zijn op de waardering, kunt u het normbedrag als vaste waarde aanhouden. Eventuele prijsfluctuaties vallen niet onder deze factoren en omstandigheden.

De normbedragen voor amaryllisbollen staan in [tabel 14.2](#).

14.5 Waarde leliekramen

De lelieteelt heeft in het verleden een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Sinds het belastingjaar 1999 staan daarom ook de lelies in de Landelijke Landbouwnormen. De normbedragen voor leliekramen vindt u in [tabel 14.3](#).

14.6 Zelfgekweekte bollen

De normbedragen in de tabellen gelden ook voor zelfgekweekte bollen.

4 Besluit van 31 december 1985, nr. 285-19831

5 Met ingang van 1994

15 Fruit- en boomteelt

In dit hoofdstuk behandelen we de normen voor de:

- fruitteelt (zie paragraaf 15.1)
- boomteelt (zie paragraaf 15.2)

15.1 Fruitteelt

In de fruitteelt moet u de stichtingskosten activeren (zie paragraaf 15.1.1). In tabel 15.1 vindt u de aanwasbedragen en diverse afschrijvingsgegevens voor appel-, peren- en zure-kersbomen. Stichtingskosten zijn die kosten die u nodig hebt om de aanplant (bedrijfsmiddel) in de productiefase te brengen.

U berekent de totale aanwas van de bomen door de aanwas per hectare te vermenigvuldigen met het aantal jaren aanwas. Als het boekjaar samenvalt met het kalenderjaar, begint het eerste aanwasjaar in het voorjaar direct volgend op het planten van de bomen. Bij gebroken boekjaren begint het eerste aanwasjaar in het eerstvolgende boekjaar na de aanplant.

Voor zowel appelbomen, perenbomen als zure-kersbomen is het aantal jaren zonder aanwas en afschrijving na het aanplanten 1 jaar (stilstand). Deze stilstand vindt plaats in het eerste jaar nadat de bijschrijving is voltooid. De afschrijving begint dan in het eerste boekjaar na het jaar van stilstand.

15.1.1 Afschrijven over stichtingskosten fruitteelt

De stichtingskosten bestaan uit aanlegkosten en aanwaskosten. Hierover schrijft u af volgens de gegevens uit tabel 15.1.

Aanlegkosten

Onder de aanlegkosten vallen onder meer de kosten van structuurverbetering van de grond (drainage, egaliseren) en de kosten van aanplant, voor zover u de betreffende materialen daadwerkelijk gebruikt. Voorbeelden van materialen zijn:

- bomen
- palen (niet afzonderlijk activeren)
- potgrond
- gaas
- draad

Ook andere, duidelijk aanwijsbare aanlegkosten activeert u.

Aanwaskosten

Aanwaskosten zijn die kosten die u maakt om de bomen in productie te brengen als het perceel eenmaal is ingeplant. Het betreft kosten voor meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, motorbrandstof en dergelijke. In de normen voor de aanwaskosten hebben we ook meegenomen:

- de kosten van afschrijving duurzame productiemiddelen
- de kosten voor betaalde arbeid door derden voor zover deze direct toe te rekenen zijn aan het gewas

Onder de duurzame productiemiddelen vallen:

- gebouwen (exclusief koeling)
- machines en werktuigen
- installaties, zoals beregeningsinstallaties

De totale afschrijving van de duurzame productiemiddelen schrijft u deels toe aan de aanwaskosten van de jonge inplant.

De aanwaskosten van appel- en perenbomen hebben we berekend aan de hand van gegevens uit het handboek 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Fruittteelt 2009/2010'. In de berekening hebben we rekening gehouden met de verschillen in plantsystemen. Voor appelbomen zijn we uitgegaan van een levensduur van 11 jaar, voor perenbomen 18 jaar en voor zure-kersenbomen 19 jaar. Deze levensduur bestaat uit het aantal jaren aanwas, een jaar zonder aanwas en afschrijving en het aantal jaren afschrijving. U vindt dit terug in [tabel 15.1](#).

De kosten die u maakt om te oogsten, bijvoorbeeld plukkosten, trekt u af van de opbrengst van de oogst. De netto-opbrengst van de oogst neemt u mee in de aanwasberekening.

15.2 Boomteelt

Voor boomkwekerijen moet u de aanleg- en aanwaskosten activeren die u nodig hebt om de aanplant die onderdeel is van de voorraad, in de afzetfase te brengen. Voor categorieën waarvoor wij geen norm hebben bepaald, moet u de aanleg- en de aanwaskosten ook activeren.

Als de marktwaarde van de bomen die nog in de grond staan aan het einde van het boekjaar lager is dan de aanleg- en aanwaskosten, mag u de lagere marktwaarde toepassen. In de praktijk wordt alleen de marktwaarde van gerooide bomen gebruikt. Wanneer u de marktwaarde van de bomen in de grond bepaalt, verlaagt u daarom de marktwaarde van gerooide bomen met de rooikosten.

15.2.1 Aanlegkosten

Onder de aanlegkosten vallen onder meer de kosten van structuurverbetering van de grond, zoals drainage en egaliseren en de kosten van aanplant, voor zover u de betreffende materialen daadwerkelijk gebruikt. Voorbeelden van materialen zijn:

- plantgoed, zoals stammen, ogen en stekken
- potten
- containers
- potgrond

Kosten van vermeerdering en andere duidelijk aanwijsbare kosten activeert u. De tonkinstokken die u hebt gebruikt en niet meer in de voorraad hebt activeert u niet, omdat die in de aanwaskosten zijn opgenomen. In [tabel 15.2](#) vindt u de totale aanwas voor laan- en vruchtbomen. Deze bedragen zijn inclusief de kosten voor de tonkinstokken die u bij de teelt hebt gebruikt. De inkoopwaarde van de gebruikte stokken komt daarom jaarlijks ten laste van het resultaat.

15.2.2 Aanwaskosten

In [tabel 15.2](#) staan de uitgangspunten voor de aanwaskosten die moeten worden geactiveerd.

De aanwaskosten zijn berekend aan de hand van het handboek 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Boomkwekerij 2006'. In de berekening hebben we rekening gehouden met de verschillen in soorten en plantsystemen. Voor de afschrijvingskosten van duurzame productiemiddelen zijn we uitgegaan van een gemiddelde dat is benaderd op basis van de kostprijs. Voor arbeid door ingehuurd personeel is een bedrag geschat.

Bij de bepaling van materiaalkosten hebben we rekening gehouden met de kosten van onder andere:

- bemesting, zoals organische mest en kunstmest
- gewasbescherming
- bindmateriaal

Wanneer het boekjaar gelijk is aan het kalenderjaar, begint het eerste aanwasjaar in het voorjaar direct volgend op het planten. Bij gebroken boekjaren begint het eerste aanwasjaar in het eerstvolgende boekjaar na de aanplant, als dat boekjaar niet later begint dan 5 maanden na de aanplant.

15.2.3 Doorteelt

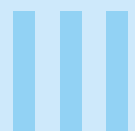
In de praktijk zijn er misverstanden over de doorteelt. Bij doorteelt moet u als volgt handelen.

De aanwasjaren in [tabel 15.2](#) gaan over 1 teelt. Als u doorteelt binnen dezelfde onderneming, start op het moment van doorteelt een nieuwe teelt- en aanwasperiode. [Voorbeeldberekeningen 15.1](#) en [15.2](#) in bijlage 2 laten zien hoe u dit berekent.

15.2.4 Oppervlakte boomteelt

Bepaalde oppervlakte is de bruto betaalde oppervlakte. Bij de normberekening hebben we hiermee rekening gehouden. Als oppervlakte-eenheid gebruiken we 100 m² (of 1 are), behalve voor de laan- en vruchtbomen. Hiervoor gebruiken we als oppervlakte-eenheid 1 hectare.

Uitgangspunt bij de berekening van de betaalde oppervlakte is de kadastrale oppervlakte. Als u een percentage van een perceel op de balansdatum hebt geroid, trekt u dit percentage af van de betaalde oppervlakte.

Privégebruik, landbouw- machines en productie- rechten

16 Onttrekkingen voor eigen verbruik en privégebruik

In dit hoofdstuk staan de normbedragen voor het eigen verbruik van de meest gangbare agrarische producten (zie [paragraaf 16.1](#)). Vervolgens gaan we in op het privégedeelte van de kosten van:

- energie en water (zie [paragraaf 16.2](#))
- hobbydieren (zie [paragraaf 16.3](#))

16.1 Agrarische producten

In [tabel 16.1](#) staan de normbedragen voor de meeste agrarische producten. Voor producten die niet in deze tabel staan, gaat u uit van de marktwaarde van deze producten.

Melk

Het normbedrag is gebaseerd op een gemiddeld verbruik en op een waardering tegen de gemiddelde LEI-kiloprijs. Als u superheffing moet betalen, waardeert u het verbruik op nihil.

Eieren

Het normbedrag is gebaseerd op een gemiddeld verbruik en op een waardering tegen de gemiddelde LEI-stuksprijs.

Aardappelen

Het normbedrag is gebaseerd op een gemiddeld verbruik en op een waardering tegen de gemiddelde LEI-kiloprijs.

Groenten

U gebruikt de norm per persoon. Eén teelt is de teelt van één soort product. Wanneer er twee of meerdere verschillende producten tegelijkertijd worden geteeld, gebruikt u per persoon de hogere norm. Als er twee teelten na elkaar zijn, moet u uitgaan van de enkelvoudige norm die bij één teelt is vermeld.

Fruit

Het normbedrag is gebaseerd op het gemiddelde fruitgebruik in Nederland. We gaan ervan uit dat u 60% van het fruitverbruik binnen uw huishouden zelf teelt.

Snijbloemen

Het normbedrag is gebaseerd op een verbruik per huishouden. Wanneer er meer leden van uw huishouden deel uitmaken van uw objectieve onderneming (firma), verdeelt u het normbedrag voor snijbloemen over die leden.

Vleeskuikens, slachtkippen en vleeskuikenouderdieren

Het normbedrag is gebaseerd op de gemiddelde LEI-kiloprijs en is omgerekend naar een prijs per stuk. U moet zelf uw verbruik in aantallen aangeven.

Vleeskalkoenen

Voor vleeskalkoenen hebben we geen normbedragen. U moet zelf uw verbruik bepalen. U doet dit door het aantal kilogram vleeskalkoenen dat u hebt verbruikt te vermenigvuldigen met de dagprijs per kilogram.

Vleesvarkens

Voor het eigen verbruik bij vleesvarkens gaat u uit van de waarde volgens de slachtafrekening. Is deze waarde niet bekend, dan bepaalt u het verbruik door het aantal geslachte kilo's per varken te vermenigvuldigen met de gemiddelde LEI-kiloprijs volgens [tabel 16.1](#).

Rundvee: gebruiksvee

Voor het eigen verbruik bij het slachten van gebruiksvee (geen voorraad) gaat u uit van de waarde volgens de slachtafrekening. Is deze waarde niet bekend, dan bepaalt u het verbruik door het aantal kilo's geslacht gewicht te vermenigvuldigen met de gemiddelde LEI-kiloprijs van eerste kwaliteit slachtkoeien uit [tabel 16.1](#).

Rundvee: vleesvee

Voor het eigen verbruik bij vleesvee dat uitsluitend bestemd is voor de slacht gaat u uit van de waarde volgens de slachtafrekening. Als deze waarde niet bekend is, bepaalt u het verbruik door het aantal kilo's geslacht gewicht te vermenigvuldigen met de gemiddelde LEI-kiloprijs van de diverse soorten kwaliteitsvleesvee uit [tabel 16.1](#).

16.2 Energie en water

Energie- en waterverbruik verschilt van gezin tot gezin. De bedragen in tabel 16.2 zijn daarom niet bedoeld als norm, maar als richtbedragen. Ze zijn gebaseerd op een gezin dat bestaat uit twee volwassenen en twee kinderen. Bestaat uw huishouden uit maar twee of drie personen, dan kunt u niet zomaar de helft of driekwart van het richtbedrag gebruiken. Bij het bepalen van de kosten moet u rekening houden met de grootte van uw woning en het leefpatroon van uw gezin. Bestaat uw huishouden uit meer of minder dan vier personen, dan moet u het verbruik en de richtbedragen met 10% per persoon verhogen, respectievelijk verlagen. Als u de privékosten van energie en water aan de hand van rekeningen kunt vaststellen, moet u de werkelijke kosten in de jaarstukken verwerken. Als het energiebedrijf u een vast bedrag (forfait) voor privéverbruik in rekening brengt, moet u dit bedrag in zijn geheel bij de privékosten boeken.

Gas en olie

Voor verwarming en koken met gas en olie gebruikt u de richtbedragen uit tabel 16.2. Voor olie zijn er geen aparte richtbedragen: u gebruikt hiervoor de richtbedragen voor gas. Bij het vaststellen van de richtbedragen zijn we uitgegaan van het gemiddelde gasverbruik per jaar per huishouden volgens het Nibud. Dit verbruik is omgerekend tegen de landelijk gemiddelde gasprijs. De richtbedragen zijn inclusief vastrecht, belastingen en dergelijke.

Bent u tuinder en krijgt u gas geleverd tegen tarief voor grootverbruikers? Dan bepaalt u het richtbedrag door het gemiddelde verbruik in m³ uit tabel 16.2 tegen grootverbruikerstarief te verhogen met 6% btw. U vindt het grootverbruikerstarief op de factuur van uw gasleverancier.

Elektriciteit en water

De richtbedragen voor het privéverbruik van elektriciteit en water staan in tabel 16.2. Daarbij hebben we rekening gehouden met vastrecht, energiebelasting, heffingskorting en belasting op leidingwater en zijn we uitgegaan van het gemiddelde elektriciteits- en waterverbruik per jaar per huishouden van 4 personen volgens het Nibud. Dit verbruik is omgerekend tegen de landelijk gemiddelde prijs. De bedragen zijn exclusief reinigingsrechten, zuiveringslasten en abonnementskosten voor televisie, internet, telefoon en dergelijke.

16.3 Hobbydieren

Dieren die u niet bedrijfsmatig houdt, zijn privévermogen. Denk hierbij aan paarden, ezels, honden, geiten of schapen. De kosten van deze dieren zijn privékosten, bijvoorbeeld kosten van dekgelden, verzekeringen, mengvoeders, ruwvoer en dierenarts.

17 Landbouwmachines en -installaties

In dit hoofdstuk behandelen we de afschrijving van landbouwmachines en -installaties. We gaan in op de volgende onderwerpen:

- geldigheid van de normen voor landbouwmachines en -installaties (zie paragraaf 17.1)
- afschrijvingsmethodes (zie paragraaf 17.2)
- afschrijvingsgegevens voor landbouwmachines (zie paragraaf 17.3)

Exclusief machines voor de glastuinbouw

De normen voor machines die u gebruikt in de glastuinbouw behandelen we niet in dit hoofdstuk; u vindt ze in [tabel 12.8](#).

17.1 Geldigheid normen

Voor investeringen in landbouwmachines bestaan er landelijke afschrijvingsnormen. Als u voor 1 januari 2015 hebt geïnvesteerd, moet u die investeringen op dezelfde manier als voorheen blijven afschrijven. De afschrijvingsnormen in dit hoofdstuk gebruikt u voor investeringen die u vanaf 1 januari 2015 in gebruik hebt genomen. Als u met gebroken boekjaren werkt, moet u deze normen gebruiken voor investeringen die u vanaf het begin van het boekjaar 2015/2016 in gebruik hebt genomen.

De normen die in de tabellen staan, gelden alleen voor investeringen in nieuwe, dus niet eerder gebruikte, landbouwmachines (zie paragraaf 17.3.1). Er zijn aparte afschrijvingsnormen voor:

- tweedehands landbouwmachines (zie paragraaf 17.3.2 en 17.3.3)
- landbouwmachines die langer worden gebruikt dan de normale afschrijvingstermijnen (zie paragraaf 17.3.4).

De afschrijving kan pas plaatsvinden nadat u de aankoopprijs hebt gecorrigeerd met een eventuele herinvesteringsreserve, aankoopkorting, subsidie en dergelijke.

We hebben de normen vastgesteld voor machines die voldoen aan de volgende criteria:

- De machine wordt gebruikt in de landbouw.
- De machine gaat een bepaalde waarde te boven.
- De machine heeft een zekere gangbaarheid. Dat wil zeggen dat er voldoende machines in omloop zijn om een norm zinvol te maken.

Uitzonderingen

Hebt u willekeurig afgeschreven op een bedrijfsmiddel⁶, dan hoeft u deze afschrijvingsnormen niet te gebruiken. Wel moet u dan rekening houden met de restwaarde van de landbouwmachines uit dit hoofdstuk.

Kleine investeringen

Hebt u bedrijfsmiddelen met een aankoopprijs van meer dan € 450⁷ en niet meer dan € 5.000, dan kunt u die om praktische redenen lineair afschrijven in 5 jaar. In de staat van vaste activa moet u altijd een restwaarde van € 1 aanhouden, zodat deze bedrijfsmiddelen wel zichtbaar blijven in uw boekhouding.

6 Uitvoeringsregeling willekeurige afschrijving 2001

7 Besluit van 8 maart 2010, nr. DGB2010/1188M

17.2 Afschrijvingsmethodes

U kunt landbouwmachines volgens de boekwaardemethode (zie [paragraaf 17.2.1](#)) of volgens de lineaire methode (zie [paragraaf 17.2.2](#)) afschrijven tot op de restwaarde. Als u voor een bedrijfsmiddel eenmaal een keuze hebt gemaakt, moet u deze keuze aanhouden (bestendige gedragslijn). Als u een machine langer dan de ingeschatte periode gebruikt, kunt u eventueel verder afschrijven op basis van de nieuw ingeschatte levensduur en restwaarde (zie [paragraaf 17.3.4](#)).

U kunt afschrijven vanaf het moment dat u de machine in gebruik neemt en in voorkomende gevallen naar tijdsgelang. Wanneer u een bedrijfsmiddel het hele seizoen gebruikt, mag u over een heel jaar afschrijven, ook al hebt u het bedrijfsmiddel pas enkele maanden na het begin van het boekjaar aangeschaft. Het begrip 'naar tijdsgelang' moet u dus beoordelen in relatie tot het seizoenmatige gebruik.

17.2.1 Boekwaardemethode

Als u de boekwaardemethode gebruikt, moet u aannemelijk maken dat het betreffende bedrijfsmiddel meer nut oplevert voor de onderneming in de aanvangsperiode dan in de latere jaren. De (te verwachten) ontwikkelingen op technisch gebied kunnen daarvoor een aanwijzing zijn.

De afschrijvingsperiode voor veel landbouwmachines (zie [paragraaf 17.3](#)) kan 5, 6, 7, 8 of 9 jaar zijn. In [tabel 17.1](#) vindt u per afschrijvingsperiode de geldende afschrijvingspercentages voor de boekwaardemethode.

Op alle machines kunt u jaarlijks een percentage van de boekwaarde afschrijven. Daarbij mag u niet verder afschrijven dan de restwaarden die in dit hoofdstuk zijn vastgesteld.

17.2.2 Lineaire methode

Bij de lineaire methode bepaalt u de jaarlijkse afschrijving door de aankoopprijs te verminderen met de restwaarde. Dit verschil deelt u door de afschrijvingsperiode uit [tabel 17.2](#).

17.3 Afschrijvingsgegevens landbouwmachines

Bij de afschrijvingsgegevens van landbouwmachines maken we onderscheid tussen:

- nieuwe landbouwmachines (zie [paragraaf 17.3.1](#))
- tweedehands landbouwmachines jonger dan de normale afschrijvingsperiode (zie [paragraaf 17.3.2](#))
- tweedehands landbouwmachines ouder dan de normale afschrijvingsperiode (zie [paragraaf 17.3.3](#))
- nieuwe machines die u langer in gebruik hebt dan de normale afschrijvingsperiode (zie [paragraaf 17.3.4](#))

17.3.1 Nieuwe landbouwmachines

In bijlage 1 vindt u tabellen voor de verschillende machinegroepen. In de tabellen staat per machine het aantal jaren waarover u de machine kunt afschrijven. Voor tractoren geldt een restwaarde van 25% en voor de rest van de machines een restwaarde van 15% van de aankoopprijs.

Bij de afschrijvingsperiodes hebben we in enkele gevallen onderscheid gemaakt tussen agrarische ondernemers en loonbedrijven, vanwege het verschil in de intensiteit van het gebruik. Het gaat om tractoren, mestverspreiders en mestinjecteurs (overige machines).

In bijlage 1 vindt u tabellen met de afschrijvingsperiodes voor:

- tractoren ([tabel 17.3](#))
- grondbewerkingsmachines ([tabel 17.4](#))
- oogstmachines ([tabel 17.5](#))
- zelfrijdende (oogst)machines ([tabel 17.6](#))
- overige machines ([tabel 17.7](#))

Daarnaast zijn er aparte afschrijvingsgegevens voor melkrobots en huisvestingssystemen voor leghennen.

Melkrobots

De afschrijvingsperiode voor melkrobots is 10 jaar. De restwaarde van melkrobots is altijd 15% van de aankoopprijs. Dus bij een lineaire afschrijving kunt u jaarlijks 8,5% van de aanschafwaarde afschrijven.

Huisvestingssystemen voor leghennen

Het huisvestingssysteem voor leghennen en vleeskuikenouderdieren merkt u aan als één activum. De afschrijvingsnormen voor deze systemen zijn van toepassing op bijvoorbeeld installaties en apparatuur als u de kippen houdt in scharrel-, volière- of koloniehuisvestingssysteem.

Huisvestingssystemen kunt u alleen afschrijven volgens de lineaire methode. De afschrijvingstermijn is 10 jaar en de restwaarde is nihil.

Onder een huisvestingssysteem verstaan wij de inrichting van een bedrijfsruimte voor het houden van kippen voor de productie van eieren. De ruimte is daarvoor onder meer uitgerust met een of meer van de volgende installaties of apparatuur:

- onderbouw, voerwatervoorziening, mest- en eierenafvoer, legnest, scharrelmat en zitstok
- eierborstelmachine, eierlift
- eierverzamelininstallatie inclusief inpakstelsysteem
- klimaatbeheersingsapparatuur (waaronder computers, verwarmingsinstallaties, ventilatie-installaties, alarminstallaties, verlichting en elektrische installaties)
- noodstroomaggregaat
- voedersilo

Gps

Veel tractoren en machines zijn tegenwoordig voorzien van gps. Voor zowel een standaard ingebouwde of een later gemonteerde gps gebruikt u hetzelfde restwaardepercentage en dezelfde afschrijvingsperiode als voor de tractor of de machine (nieuwe en tweedehands) waarop het systeem is gemonteerd.

17.3.2 Tweedehands machines die jonger zijn dan de normale afschrijvingsperiode

Als u een tweedehandsmachine koopt waarvan de leeftijd op het moment dat u ze koopt binnen de normale afschrijvingsperiode ligt, gelden andere afschrijvingsgegevens dan die in de tabellen staan.

Tractoren

Om de afschrijvingsperiode voor deze tweedehands tractoren te bepalen, trekt u de leeftijd van de tractor af van de afschrijvingsperiode uit tabel 17.3. Vervolgens telt u daar 5 jaar bij op. De restwaarde is 10% van de aankoopprijs (niet de nieuwwaarde).

Voorbeeld

Een loonbedrijf koopt een tractor aan van 4 jaar oud voor € 50.000. In tabel 17.3 staat een afschrijvingsperiode van 6 jaar, de resterende periode is dus 2 jaar (6 jaar min 4 jaar). De afschrijvingsperiode is dan 7 jaar (2 jaar plus 5 jaar). De restwaarde is € 5.000 (10 % van € 50.000). Het loonbedrijf kan dan € 6.429 per jaar afschrijven ($€ 50.000 - € 5.000 = € 45.000$ en $€ 45.000 / 7 = € 6.429$).

Machines

Om de afschrijvingsperiode voor tweedehands grondbewerkingsmachines, oogstmachines, zelfrijdende (oogst)machines en overige machines te bepalen, trekt u de leeftijd van de machine af van de afschrijvingsperiode uit de tabellen 17.4 tot en met 17.7. Vervolgens telt u daar 3 jaar bij op. De minimale afschrijvingsperiode is 5 jaar. De restwaarde is 5% van de aankoopprijs (niet de nieuwwaarde).

17.3.3 Tweedehands machines die ouder zijn dan de normale afschrijvingsperiode

Als u een tweedehands machine koopt die op dat moment ouder is dan de normale afschrijvingsperiode, gelden andere afschrijvingsgegevens dan in de tabellen staan.

tractoren

Van deze tweedehands tractoren is de afschrijvingsperiode 5 jaar. De restwaarde is 10% van de aankoopprijs (niet de nieuwwaarde).

Machines

De afschrijvingsperiode voor deze tweedehands grondbewerkingsmachines, oogstmachines, zelfrijdende (oogst)machines en overige machines is 5 jaar. De restwaarde is 5% van de aankoopprijs (niet de nieuwwaarde).

Voorbeeld

Een agrarische ondernemer schaft een bietenlader aan van 10 jaar oud voor € 6.000. De afschrijvingsperiode is 5 jaar. De restwaarde is € 300 (5% van € 6.000) en de totale afschrijving is € 5.700. Over 5 jaar schrijft de agrarische ondernemer € 1.140 per jaar af ($€ 5.700/5$).

17.3.4 Nieuwe machines die u langer in gebruik hebt dan de afschrijvingsperiode

Hebt u machines die u langer gebruikt dan de afschrijvingsperiodes in de tabellen, dan moet u nieuwe afschrijvingsperiodes bepalen.

tractoren

Van deze tractoren is de nieuwe afschrijvingsperiode 5 jaar. De restwaarde is 10% van de aankoopprijs (de nieuwwaarde).

Machines

De nieuwe afschrijvingsperiode voor deze grondbewerkingsmachines, oogstmachines, zelfrijdende (oogst)machines en overige machines is 3 jaar. De restwaarde is 5% van de aankoopprijs (de nieuwwaarde).

Voorbeeld

Een agrarische ondernemer heeft 6 jaar geleden een nieuwe freesmachine aangekocht voor € 40.000. Volgens tabel 17.4 is de afschrijvingsperiode 6 jaar en is de restwaarde 15%. De machine staat na 6 jaar dus met een restwaarde van € 6.000 op de balans. Bij voortgezet gebruik schrijft u verder af in 3 jaar met een nieuwe restwaarde van 5% van € 40.000. Per jaar schrijft u dus is € 1.333 ($(€ 6.000 - € 2.000)/3$) af.

18 Productierechten

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de afschrijvingsnormen voor een aantal productierechten voor het kalenderjaar 2015 en het boekjaar 2015/2016. Het gaat om de productierechten:

- melkquotum (zie [paragraaf 18.1](#))
- suikerquotum (zie [paragraaf 18.2](#))
- varkens- en pluimveerechten (zie [paragraaf 18.3](#))
- stikstofdepositieruimte (ammoniakrechten, zie [paragraaf 18.4](#))

De afschrijvingsnormen voor deze productierechten vindt u in [tabel 18.1](#). In deze tabel staat of een productierecht een bedrijfsmiddel is en of u voor dit productierecht recht hebt op investeringsaftrek. Ook de restwaarde van het productierecht vindt u in deze tabel.

Als u in de loop van het boekjaar hebt geïnvesteerd in een productierecht dat u kunt afschrijven, dan schrijft u af naar tijdsgelang.

Voorbeeld

Als u op 1 juli 2015 hebt geïnvesteerd in een suikerquotum en dit quotum in gebruik hebt genomen, dan schrijft u dit quotum af tot 1 oktober 2017. De periode tussen 1 juli 2015 en 1 oktober 2017 is 2 jaar en 3 maanden (27 maanden). In 2015 kunt u dan 6/27 van de aankoopkosten van het suikerquotum afschrijven.

Als een overeenkomst waarmee u quota hebt gekocht wordt ontbonden, dan moet u het verschil tussen de boekwaarde en de oorspronkelijke koopprijs opnemen in de belaste winst.

18.1 Melkquotum

Per 1 april 2015 heeft de Europese Unie de melkquota afgeschaft. U moet daarom in 2015 de aanschafkosten van melkquota afwaarderen naar nihil op 1 april 2015.

18.2 Suikerquotum

Per 1 oktober 2017 schaft de Europese Unie de suikerquota af. U kunt daarom de aanschafkosten van suikerquota afschrijven tot 1 oktober 2017.

In 2015 of in het boekjaar 2015/2016 kunt u maximaal 20% van de aanschafkosten van een bedrijfsmiddel afschrijven⁸. Als u de afschrijving op het suikerquotum hebt berekend met de gegevens uit [tabel 18.1](#) en deze afschrijving is hoger dan 20% van de aanschafkosten, dan gaan we ervan uit dat de uitkomst van de berekening met de gegevens uit de tabel leidt tot de lagere bedrijfswaarde. U schrijft dan geen 20% af, maar het hogere bedrag dat u hebt berekend met de gegevens uit de tabel.

⁸ Artikel 3.30, lid 2 van de Wet inkomstenbelasting 2001

18.3 Varkens- en pluimveerechten

Voor de afschrijving op varkens- en pluimveerechten gaan we uit van einddatum 31 december 2017.

Boekjaar gelijk aan kalenderjaar

De afschrijvingstermijn van varkens- en pluimveerechten die zijn aangeschaft vóór 1 januari 2014 is verlengd tot 31 december 2017. Van de *boekwaarde* op 31 december 2013 van deze varkens- en pluimveerechten kunt u in de jaren 2014 tot en met 2017 jaarlijks 25% afschrijven, met een maximum van 20% van de *aanschafkosten*⁹. Als er nog een boekwaarde resteert op het moment dat de varkens- en pluimveerechten worden afgeschaft, moet u deze op dat moment in één keer ten laste van de winst brengen.

Op varkens- en pluimveerechten die zijn aangeschaft op of na 1 januari 2014 kunt u in 2015 maximaal 20% van de aanschafkosten afschrijven¹⁰. Bij aankoop in de loop van het boekjaar 2015 moet u dit maximum naar tijdsgelang toepassen. De boekwaarde die resteert op het moment dat de varkens- en pluimveerechten worden afgeschaft, moet u dan in één keer ten laste van de winst brengen.

Gebroken boekjaar

De afschrijvingstermijn van varkens- en pluimveerechten die zijn aangeschaft vóór het gebroken boekjaar 2014/2015 is verlengd tot 31 december 2017. De *boekwaarde* van deze varkens- en pluimveerechten aan het eind van het boekjaar 2013/2014 kunt u gelijkmatig afschrijven tot 31 december 2017, met een maximum van 20% per jaar van de *aanschafkosten*¹⁰. Als er nog een boekwaarde resteert op het moment dat de varkens- en pluimveerechten worden afgeschaft, moet u deze op dat moment in één keer ten laste van de winst brengen.

Bij een gebroken boekjaar kunt u op varkens- en pluimveerechten die u hebt aangeschaft in het boekjaar 2014/2015 of later maximaal 20% van de aanschafkosten afschrijven¹⁰. Bij aankoop in de loop van het boekjaar 2015/2016 moet u dit maximum naar tijdsgelang toepassen. De boekwaarde die resteert op het moment dat de varkens- en pluimveerechten worden afgeschaft, moet u dan in één keer ten laste van de winst brengen.

18.4 Stikstofdepositieruimte (ammoniakrechten)

Stikstofdepositieruimte is een afzonderlijk bedrijfsmiddel met als einddatum 1 juli 2015. U moet daarom in 2015 de aanschafkosten van stikstofdepositieruimte afwaarderen naar nihil op 1 juli 2015.

9 Artikel 3,30, lid 2 van de Wet inkomstenbelasting 2001; deze beperking betreft m.n. varkens- en pluimveerechten aangekocht in de periode 1 oktober 2013 tot en met 31 december 2013.

10 Artikel 3,30, lid 2 van de Wet inkomstenbelasting 2001.

19 Betalingsrechten

In 2015 zijn betalingsrechten ingevoerd. Een betalingsrecht is een voorwaardelijke vordering. De betalingsrechten die de overheid in 2015 om niet aan u heeft toegekend, kunt u niet activeren omdat de aanschafkosten nihil zijn.

Voor betalingsrechten geldt het volgende:

- De uitkeringen die u krijgt op grond van het betalingsrecht, horen volledig tot de winst.
- Als u een betalingsrecht hebt gekocht, moet u de aanschafkosten activeren.
- U hebt geen recht op investeringsaftrek.
- Op een betalingsrecht kunt u niet afschrijven.
- Een gekocht betalingsrecht moet u waarderen op uw balans aan het eind van het kalenderjaar 2015 of het boekjaar 2015/2016. Het betalingsrecht waardeert u op de aanschafkosten of op de lagere bedrijfswaarde. We gaan ervan uit dat de bedrijfswaarde gelijk is aan de marktwaarde van het betalingsrecht op de balansdatum.

Meer informatie over betalingsrechten vindt u op www.rvo.nl bij '[Achtergrondinformatie betalingsrechten](#)'.

IV

Bijlagen

Bijlage 1 Normbedragen

2 Rundvee: melk- en fokvee

2.1 Normbedragen opfokkosten melk- en fokvee		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Waarde zelfgefokt kalf (nuka)	89,51	83,31
Opfokkosten van jongvee tot 1 ^e afkalving – per dag	1,25	1,12
Opfokkosten van jongvee tot 1 ^e afkalving – per maand	37,50	33,60
Opfokkosten van uitgroei melkkoe – per dag	0,09	0,08
Opfokkosten van uitgroei melkkoe – per maand	2,70	2,40
Totale opfokkosten van uitgroei melkkoe – ineens	32,49	29,74
Restwaarde melkkoe bij individuele methode Uitstoot slachtkoe 5 jaar na uitgroei	623,88	612,22
Restwaarde melkkoe bij gemiddeldewaardesysteem ¹¹ Uitstoot na gemiddeld 3,6 jaar na uitgroei	719,74	679,00

¹¹ Er is bij het bepalen van de restwaarde al rekening gehouden met een uitval van 2%.

3 Rundvee: vleesvee

De kosten kunnen per fase verschillen. Niet alle fasen hoeven voor u van toepassing te zijn.

3.1 Normbedragen opfokkosten rosé- en roodvleesvee exclusief voerkosten		
Fase	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
<i>Fase 1 Opfok startkalf</i>		
Opfokkosten startkalveren (duur 75 dagen) - per dag	0,48	0,41
Opfokkosten startkalveren (duur 2,5 maanden) - per maand	14,60	12,47
<i>Fase 2 Opfok rosé- en roodvleesvee en luxe vleesvee tot 8 maanden</i>		
Opfokkosten rosékalveren, gewoon en luxe vleesvee: duur 150 dagen - per dag	0,46	0,41
duur 5 maanden - per maand	13,99	12,47
<i>Fase 3 Opfok luxe vleesvee vanaf 8 maanden</i>		
Opfokkosten luxe vleesvee (na 8 maanden) per dag	0,70	0,64
Opfokkosten luxe vleesvee (na 8 maanden) per maand	21,29	19,47

3.2 Normbedragen opfokkosten rosé- en roodvleesvee inclusief voerkosten		
Fase	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
<i>Fase 1 Opfok startkalf</i>		
Waarde zelfgefokt kalf (nuka van 14 dagen oud)	89,51	83,31
Opfokkosten startkalveren (duur 75 dagen) - per dag	1,55	1,42
Opfokkosten startkalveren (duur 2,5 maanden) - per maand	47,15	43,19
Waarde van volledig zelfgefokt startkalf (3 maanden)	205,45	189,82
<i>Fase 2 Opfok rosé- en roodvleesvee en luxe vleesvee tot 8 maanden</i>		
Waarde van volledig zelfgefokt startkalf (3 maanden) ¹²	205,45	189,82
Opfokkosten rosékalveren, gewoon en luxe vleesvee: duur 150 dagen - per dag	1,52	1,41
duur 5 maanden - per maand	46,23	42,89
Waarde van volledig zelfgefokt vleesvee (rosé / rood) (8 maanden)	460,81	426,70
<i>Fase 3 Opfok luxe vleesvee vanaf 8 maanden</i>		
Waarde van volledig zelfgefokt luxe vleesvee (rosé / rood) (8 maanden) ¹²	460,81	426,70
Opfokkosten luxe vleesvee (na 8 maanden) per dag	2,94	2,75
Opfokkosten luxe vleesvee (na 8 maanden) per maand	89,43	83,65

12 Dit is de waarde aan het einde van de vorige fase en de beginwaarde van het vee in deze fase.

3.3 Normbedragen opfokkosten blankvleeskalveren		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Waarde zelfgefokt kalf (nuka van 14 dagen oud)	89,51	83,31
<i>Opfokkosten exclusief voerkosten</i>		
Opfokkosten per dag	0,55	0,47
Opfokkosten per maand	16,73	14,30

4 Varkens

4.1 Normbedragen zeugen en opfokzeugen		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Geboortewaarde zelfgefokte big	13,33	12,11
Kostprijs zelfgefokte opfokbig van 70 dagen (10 weken)	70,77	63,63
Opfokkosten opfokzeug tot inzet na 260 dagen – per dag	0,89	0,81
Gemiddelde waarde zelfgefokte opfokzeug die nog niet is ingezet op de balansdatum	155,34	140,40
Kostprijs zelfgefokte opfokzeug op moment van inzet (na 260 dagen)	245,48	225,56
Opfokkosten uitgroei zeug na de 1 ^e inzet tot de 1 ^e worp na ongeveer 375 dagen – per dag	0,66	0,63
Opfokkosten uitgroei tijdens de dracht (totale duur 115 dagen)	76,35	72,03
Kostprijs volledig zelfgefokte zeug binnen het boekjaar	316,25	289,19
Restwaarde slachtzeug bij de individuele methode (slachtwaarde)	184,31	173,88
Restwaarde slachtzeug bij het gemiddeldewaardesysteem (slachtwaarde) ¹³	163,02	153,79

13 Er is bij het bepalen van de restwaarde al rekening gehouden met een uitval van 5%.

4.2 Normbedragen biggen						
Leeftijd in weken	Normbedragen opfokkosten per week (€)		Cumulatieve waarde zelfgefokte big (€)		Cumulatieve waarde aangekochte big (€)	
	Incl. btw	Excl. btw	Incl. btw	Excl. btw	Incl. btw	Excl. btw
0 (geboorte)			13,33	12,11		
1	1,84	1,67	15,17	13,78		
2	1,84	1,66	17,01	15,44		
3	1,84	1,67	18,85	17,11		
4	1,84	1,66	20,69	18,77		
5	1,84	1,67	22,53	20,44		
6	1,84	1,66	24,37	22,10	n plus ¹⁴	n plus ¹⁴
7	2,37	2,16	26,74	24,26	2,37	2,16
8	2,81	2,58	29,55	26,84	5,18	4,74
9	3,32	3,06	32,87	29,90	8,50	7,80
10	3,88	3,58	36,75	33,48	12,38	11,38

14 'n' is de aankoopprijs van de aangekochte big.

4.3 Normbedragen opfokkosten vleesvarkens exclusief voerkosten		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Per dag	0,17	0,15
Per week	1,19	1,05

4.4 Normbedragen opfokkosten vleesvarkens inclusief voerkosten					
Verblijfsduur (weken)	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw	Verblijfsduur (weken)	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
1	2,89	2,66	10	42,77	39,56
2	5,97	5,49	11	48,88	45,24
3	9,43	8,68	12	55,18	51,10
4	13,27	12,23	13	61,67	57,14
5	17,30	15,95	14	68,35	63,36
6	21,71	20,03	15	75,03	69,58
7	26,50	24,47	16	81,71	75,80
8	31,67	29,26	17	88,39	82,02
9	37,03	34,23			

5 Plumvee

5.1 Normbedragen per 100 opfokleghennen					
Opfokperiode in weken	Bedrag (€) per 100 stuks incl. btw	Bedrag (€) per 100 stuks excl. btw	Opfokperiode in weken	Bedrag (€) per 100 stuks incl. btw	Bedrag (€) per 100 stuks excl. btw
1	9,45	8,21	10	145,68	130,31
2	20,86	18,27	11	163,55	146,48
3	33,60	29,59	12	182,38	163,55
4	47,39	41,88	13	201,86	181,23
5	62,34	55,27	14	221,99	199,53
6	78,00	69,32	15	242,77	218,45
7	94,35	84,03	16	264,63	238,39
8	111,18	99,18	17	288,01	259,76
9	128,47	114,76			

5.2 Normbedragen per 100 leghennen		
Periode vanaf 17 weken na de opfok	Bedrag (€) per 100 leghennen incl. btw	Bedrag (€) per 100 leghennen excl. btw
Opfokkosten uitgroei (na 17 weken) – per dag	3,34	3,05
Opfokkosten uitgroei (na 17 weken) per week	23,38	21,35
Opfokkosten uitgroei (na 17 weken) ineens	70,14	64,05
Opfokkosten leghennen tijdens de ruiperiode – per dag	2,83	2,57
Opfokkosten leghennen tijdens de ruiperiode per week	19,81	17,99
Opfokkosten leghennen over de volledige ruiperiode (6 weken)	118,86	107,94
Restwaarde per 100 leghennen (slachtwaarde) ¹⁵	29,00	27,36

¹⁵ Er is bij het bepalen van de restwaarde al rekening gehouden met een uitval van 10%.

5.3 Normbedragen per 100 opfok vleeskuikenouderdieren					
Periode in weken	Bedrag (€) per 100 stuks incl. btw	Bedrag (€) per 100 stuks excl. btw	Periode in weken	Bedrag (€) per 100 stuks incl. btw	Bedrag (€) per 100 stuks excl. btw
1	21,11	18,80	10	290,13	262,63
2	47,21	42,30	11	322,20	291,79
3	74,24	66,68	12	354,53	321,20
4	103,29	92,95	13	387,15	350,89
5	133,97	120,76	14	420,07	380,86
6	164,82	148,77	15	454,47	412,23
7	195,70	176,82	16	490,58	445,21
8	226,88	205,14	17	528,16	479,58
9	258,36	233,75	18	567,19	515,32

5.4 Normbedragen per 100 vleeskuikenouderdierhennen na 18 weken		
	Bedrag (€) per 100 stuks incl. btw	Bedrag (€) per 100 stuks excl. btw
Opfokkosten uitgroei (na 18 weken) – per dag	6,13	5,62
Opfokkosten uitgroei (na 18 weken) – per week	42,91	39,34
Opfokkosten uitgroei (na 18 weken) – ineens	171,64	157,36
Restwaarde per 100 vleeskuikenouderdieren (slachtwaarde) ¹⁶	145,39	137,16

16 Er is bij het bepalen van de restwaarde al rekening gehouden met een uitval van 10%.

5.5 Normbedragen per 100 vleeskalkoenen exclusief voerkosten		
	Bedrag (€) per 100 stuks incl. btw	Bedrag (€) per 100 stuks excl. btw
<i>Vleeskalkoenhennen</i>		
Opfokkosten exclusief voerkosten per dag	3,27	2,76
Opfokkosten exclusief voerkosten per week	22,89	19,32
<i>Vleeskalkoehanen</i>		
Opfokkosten exclusief voerkosten per dag	2,49	2,10
Opfokkosten exclusief voerkosten per week	17,43	14,70

5.6 Normbedragen per 100 vleeskuikens exclusief voerkosten		
	Bedrag (€) per 100 stuks incl. btw	Bedrag (€) per 100 stuks excl. btw
Opfokkosten per dag	0,69	0,58

5.7 Normbedragen per 100 vleeskuikens inclusief voerkosten					
Verblijf in dagen	Bedrag per 100 stuks (€) incl. btw	Bedrag per 100 stuks (€) excl. btw	Verblijf in dagen	Bedrag per 100 stuks (€) incl. btw	Bedrag per 100 stuks (€) excl. btw
1	1,12	0,99	26	73,31	67,32
2	2,27	2,00	27	78,50	72,14
3	3,55	3,14	28	83,88	77,14
4	4,95	4,38	29	89,31	82,20
5	6,47	5,75	30	94,90	87,40
6	8,12	7,23	31	100,64	92,75
7	9,82	8,77	32	106,54	98,24
8	11,56	10,34	33	112,59	103,88
9	13,42	12,02	34	118,77	109,63
10	15,44	13,85	35	125,10	115,53
11	17,64	15,86	36	131,58	121,58
12	20,02	18,04	37	138,19	127,74
13	22,59	20,39	38	144,92	134,02
14	25,34	22,92	39	151,74	140,38
15	28,25	25,59	40	158,68	146,86
16	31,38	28,47	41	165,72	153,43
17	34,72	31,55	42	172,85	160,09
18	38,27	34,83	43	180,07	166,83
19	42,04	38,32	44	187,39	173,66
20	46,03	42,01	45	194,80	180,58
21	50,23	45,90	46	202,27	187,55
22	54,47	49,82	47	209,80	194,59
23	58,89	53,92	48	217,39	201,68
24	63,49	58,19	49	225,01	208,80
25	68,31	62,67			

6 Schapen

6.1 Normbedragen zelfgefokte fokschapen en foklammeren tot en met 6 maanden		
Aantal keer lammeren	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
<i>1 keer lammeren per jaar</i>		
Lam bij geboorte	29,97	26,56
Lam van 3 maanden	68,11	61,08
Lam van 6 maanden	80,41	72,25
Fokkooi en fokram	90,11	81,07
Opfokkosten fokkooi of fokram van 8 maanden	90,11	81,07
Opfokkosten weidelam (3 maanden oud) tot fokschaap per dag	0,14	0,13
Opfokkosten weidelam (3 maanden oud) tot fokschaap per week	0,98	0,91
<i>3 keer lammeren per 2 jaar</i>		
Lam bij geboorte	17,64	15,75
Lam van 3 maanden	49,94	45,40
Lam van 6 maanden	64,98	58,92
Fokkooi en fokram	67,03	61,75
Opfokkosten fokkooi of fokram van 8 maanden ¹⁷	83,70	76,00
Opfokkosten weidelam (3 maanden oud) tot fokschaap per dag	0,22	0,20
Opfokkosten weidelam (3 maanden oud) tot fokschaap per week	1,54	1,40

¹⁷ Er is bij het bepalen van de restwaarde al rekening gehouden met een uitval van 5%.

6.2 Normbedragen opfokkosten slachtschapen vanaf 7 maanden		
Aantal keer lammeren	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
<i>1 keer lammeren per jaar</i>		
Zelfgefokt slachtschaap van 7 maanden of ouder, totaal	90,11	81,07
Opfokkosten slachtschaap per dag	0,14	0,13
Opfokkosten slachtschaap per week	0,98	0,91
<i>3 keer lammeren per 2 jaar</i>		
Zelfgefokt slachtschaap van 7 maanden of ouder, totaal	50,35	47,50
Opfokkosten slachtschaap per dag	0,22	0,20
Opfokkosten slachtschaap per week	1,54	1,40

7 Geiten

7.1 Normbedragen melkgeiten, fokgeiten en fokbokken		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Nuchter zelfgefokt geitenlam of foklam dat bestemd is voor opfok tot melkgeit	14,49	13,56
Opfokkosten melkgeiten en fokbokken per dag	0,39	0,36
Opfokkosten melkgeiten en fokbokken per week	2,73	2,52
Restwaarde melkgeit (slachtwaarde) bij individuele methode Uitstoot melkgeit (slachtwaarde) na 5 jaar	13,25	12,50
Restwaarde melkgeit bij gemiddeldewaardesysteem Uitstoot na gemiddeld 3,8 jaar ¹⁸	61,13	56,31

18 Er is bij het bepalen van de restwaarde al rekening gehouden met een uitval van 4%.

7.2 Normbedragen slachtlammeren, slachtgeiten en slachtbokken		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Waarde nuchter slachtlam	0,00	0,00
Opfokkosten slachtgeiten en slachtbokken per dag	0,39	0,36
Opfokkosten slachtgeiten en slachtbokken per week	2,73	2,52

8 Nertsen en konijnen

8.1 Normbedragen zelfgefokte nertsen		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Zelfgefokte nerts	19,97	18,05
Pels	23,18	20,70

8.2 Normbedragen zelfgefokte konijnen		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Voedsters (inclusief niet-gespeende jongen)	5,95	5,48
Fokrammen	5,95	5,48
Opfokkonijnen (vanaf 80 dagen tot dekken)	5,19	4,76
Konijnen (vanaf spenen tot 80 dagen)	3,54	3,20

9 Veldinventaris

9.1 Normbedrag machinekosten		
Soort kosten	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Machinekosten per hectare	70,00	66,00

11 Mais, voordrooggras en hooi

11.1 Normbedragen voorraad zelfgeteelde mais		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Voorraad mais per ha (uitgangspunt: 15.200 kg droge stof netto (= 16.000 kg bruto)) ¹⁹	1.220,17	1.111,45
Voorraad mais per ton droge stof	80,27	73,11
Voorraad mais per m ³ in de kuil (uitgangspunt: 240 kg droge stof netto) ¹⁹	19,27	17,55

¹⁹ De netto-opbrengst is in de kuil. De bruto-opbrengst is vanaf het land.

11.2 Normbedragen voorraad zelfgeteeld voordrooggras (in de kuil of in balen) en hooi		
	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Voorraad voordrooggras en hooi per ha (uitgangspunt: 5 snedes, geen beweiding en 11.000 kg droge stof netto (= 12.000 kg bruto)) ¹⁹	1.250,13	1.145,52
Voorraad voordrooggras en hooi per snede gras per ha (uitgangspunt: 5 snedes, dus 1/5 van de waardering, per ha)	250,03	229,10
Voorraad voordrooggras en hooi per ton droge stof	113,61	104,14
Voorraad voordrooggras per m ³ in de kuil (uitgangspunt: 215 kg droge stof netto) ¹⁹	24,43	22,39
Voorraad voordrooggras en hooi per m ³ in wikkelballen (uitgangspunt: 195 kg droge stof netto) ¹⁹	25,29	23,28

¹⁹ De netto-opbrengst is in de kuil. De bruto-opbrengst is vanaf het land.

12 Glastuinbouw

12.1 Afschrijvingsgegevens per groep					
Groep	Afschrijvingsperiode (jaar)	Boekwaardemethode	Lineair systeem		
		Afschrijving per jaar (%)	Afschrijving per jaar (%)	Restwaarde (%)	
1	7	28	14	2	
2	11	22	9	1	
3	14	18	7	2	
4	anders	–	anders	–	

12.2 Grond en grondverbetering glastuinbouw		
Soort grond	Afschrijvingsperiode (jaar)	Restwaarde (%)
Grond	0	100
Drainage/onderbemaling	14	2
Erfverharding	14	2
Beschoeiing	14	2
Betonpaden en -vloeren	14	2

12.3 Bedrijfsgebouwen glastuinbouw		
Soort gebouw	Afschrijvingsperiode (jaar)	Restwaarde (%)
Bedrijfsruimte, kantine, ketelhuis	14	2
Garage, schuur	24	4

12.4 (Glas)opstanden		
Soort (glas)opstand	Afschrijvingsperiode (jaar)	Restwaarde (%)
Warenhuizen, kassen	14	2
Plastic kassen/tunnels, inclusief folie	7	2
Schaduwhallen, inclusief gaas	7	2

Toelichting: plastic kassen of tunnels en schaduwhallen worden inclusief folie respectievelijk gaas geactiveerd en afgeschreven. De kosten van vervanging van folie en gaas worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

12.5 Verwarmingsinstallaties glastuinbouw		
Soort verwarmingsinstallatie	Afschrijvingsperiode (jaar)	Restwaarde (%)
Ketelhuisinstallatie, noodstroomaggregaat	11	1
Verwarmingsbuisennet	14	2
Warmteopslagtank	11	1
Rookgascondensor	11	1
Warmtekrachtinstallatie, T.E.installatie	11	1
Betonvloerverwarming	14	2
CO ₂ -apparatuur	7	2
Heteluchtkanon	7	2
Stoomapparatuur inclusief afzuigstelsel, grondverwarming, bedverwarming en koeling ²⁰	11	1

20 De kosten van stoomdoeken en -zeilen worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

12.6 Watervoorziening glastuinbouw		
Soort watervoorziening	Afschrijvingsperiode (jaar)	Restwaarde (%)
Substraatinstallatie	4	0
Bron exclusief pomp met basisleidingen	7	2
Pomp en overige watervoorzieningen/waterbehandeling	7	2

Toelichting: de kosten van het egaliseren van grond voor substraatteelten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. Steenwolmatten, met uitzondering van tweejarige substraatmatten, en folie voor de substraatteelt zijn vanwege de diversiteit in gebruik niet genormeerd.

12.7 Andere (on)roerende zaken glastuinbouw		
Soort (on)roerende zaak	Afschrijvingsperiode (jaar)	Restwaarde (%)
Koelcellen	14	2
Vaste tafels, roltafels, rolcontainers	11	1
Waterbassins, watertanks, betonnen waterreservoirs	11	1
Klimaatcomputers	7	2
Scherminstallaties, exclusief doek	7	2
Schermdoeken	4	0
Assimilatie-installaties	7	2
Lampen	3	0
Cyclische belichting	7	2

12.8 Inventaris glastuinbouw		
Soort inventaris	Afschrijvingsperiode (jaar)	Restwaarde (%)
Machines ²¹	7	2
Intern transport	11	1
Aanhangwagens	7	2
Gewasbeschermingsapparatuur, hogedrukspuiten, spuitbomen	7	2
Bedrijfscomputers	5	0

21 Machines zijn werktuigen voor het verwerken van grond, zaai- en plantmachines en sorteer- en verwerkingsmachines, al of niet computergestuurd, zoals beschreven in de 'Kwantitatieve Informatie voor de Glastuinbouw'.

12.9 Bedrijfsmiddelen met een kortere levensduur		
Soort bedrijfsmiddel	Levensduur in jaren	Restwaarde (%)
Anjers	3	0
Gerbera's	3	0
Bouvardia's	3	0
Tweejarige substraatmatten	2	0

12.10 Normbedragen gewassen			
Gewas	Toelichting	Normbedrag per m ² (€)	
		Incl. btw	Excl. btw
Aardbeien	alleen bij teelt onder glas	4,70	4,34
Aubergines	–	5,46	5,00
Chrysanten	alle soorten zowel geplozen als niet geplozen	7,26	6,70
Komkommers	–	3,83	3,50
Paprika's	alle kleuren en soorten	5,81	5,40
Tomaten	alle soorten, zoals vleestomaten, cherrytomaten, ronde tomaten en trostomaten	6,02	5,50

13 Champignons en asperges

In de volgende tabellen staan de afschrijvingsgegevens en normbedragen die u gebruikt voor champignons en asperges.

13.1 Grond champignonteelt			
Soort grond	Afschrijvingsperiode (jaar)	Afschrijving (%)	Restwaarde (%)
Ondergrond en omliggende grond	–	0	100
Erfverharding	14	7	2

13.2 Bedrijfsgebouwen champignonteelt			
Soort bedrijfsgebouw of onderdeel daarvan	Afschrijvingsperiode (jaar)	Afschrijving (%)	Restwaarde (%)
Champignonschuur of -cel	20	4,5	10,0
Hefschuifdeur inclusief loopwagen	10	9,0	10,0
Afgefreemde en dampdicht gemaakte wanden	10	9,0	10,0
Champignonstellingen ²²	10	9,0	10,0
Champignonbedden	10	9,0	10,0

²² Deze maken geen deel uit van de bouwkundige constructie.

13.3 Verwarmingsinstallaties champignonteelt			
Soort verwarmingsinstallatie	Afschrijvingsperiode (jaar)	Afschrijving (%)	Restwaarde (%)
Verwarmingsketel	20	4,5	10,0
Lage druk gasgestookte stoomketel inclusief Low Nox brander	15	6,0	10,0
Gasbrander compleet geïnstalleerd	10	9,0	10,0
Schoorsteen verwarmingsketel	15	6,0	10,0
Installatie in ketelhuis en leidingen	20	4,5	10,0

13.4 Klimaatinstallaties champignonteelt			
Soort klimaatinstallatie	Afschrijvingsperiode (jaar)	Afschrijving (%)	Restwaarde (%)
Klimaatcomputer	5	18,0	10,0
Regelpaneel	8	12,0	4,0
CO ₂ -concentratiemeter	8	12,0	4,0
Bevochtigingsregeling	10	9,0	10,0
Stoomregeling voor doodstomen	10	9,0	10,0
Ventilatiesystemen	8	12,0	4,0
Mechanische koeling	10	9,0	10,0
Bronwaterkoeling	10	9,0	10,0

13.5 Overige installaties champignonteelt			
Soort installatie	Afschrijvingsperiode (jaar)	Afschrijving (%)	Restwaarde (%)
Aansluiting nutsvoorzieningen	20	4,5	10,0
Watervoorzieningsunit	10	9,0	10,0
Bron of boorput inclusief stijg-filterbuis, pomp	8	12,0	4,0
Hydrofoorinstallatie compleet	15	6,0	10,0
Gesloten ontijzering bronwater	8	12,0	4,0
Elektrische installatie	20	4,5	10,0
Verlichting in cellen	8	12,0	4,0

13.6 Normbedragen doorgroeide compost		
	Bedrag per m ² (€)	
Periode na vullen	Incl. btw	Excl. btw
1 ^e week	18,54	15,62
2 ^e week	19,48	16,41
3 ^e week	20,43	17,21

13.7 Normbedragen champignons				
Oogstperiode	Bedrag handoogst per m ² (€)		Bedrag machineoogst per m ² (€)	
	Incl. btw	Excl. btw	Incl. btw	Excl. btw
Begin oogst	21,36	18,00	21,36	18,00
Na 1 ^e vlucht	11,97	9,75	8,55	7,21
Na 2 ^e vlucht	4,04	3,29	1,77	1,49

13.8 Normbedragen en afschrijving asperges	
In het aanlegjaar is het normbedrag van de waardering per hectare € 9.950 (inclusief btw) of € 9.240 (exclusief btw)	
Jaar	Afschrijving per hectare zonder herinplant (%) ²³
1	0 ²⁴
2	16 2/3
3	16 2/3
4	16 2/3
5	16 2/3
6	16 2/3
7	16 2/3

- 23 Voor investeringen die u in gebruik hebt in de periode 2004 tot en met 2014, moet u de afschrijvingsmethode aanhouden die u al eerder gekozen hebt, waarbij u uiteraard rekening moet houden met het overgangsrecht van artikel 10a.3 van de Wet inkomstenbelasting 2001.
- 24 Dit is het eerste jaar na aanleg. U schrijft dan niet af, omdat de kosten voor de uitgroei van de aspergeplanten gelijk zijn aan de opbrengst. Het verouderingsproces treedt in jaar 2 in.

14 Bloembollen

14.1 Normbedragen te velde staande bloembollen (vastewaardesysteem)		
Gewas	Waarde per Rr ² (€)	
	Incl. btw	Excl. btw
Hyacinten	9,62	9,08
Tulpen	5,77	5,45
Narcissen	4,81	4,54
Krokussen	2,89	2,72
Gladiolen	1,44	1,36
Irissen	3,37	3,18
Scilla	3,85	3,63

14.2 Normbedragen amaryllisbollen		
Amaryllisbollen per hectare	Waarde (€)	
	Incl. btw	Excl. btw
Netto betaalde oppervlakte	14.430	13.613
Bruto betaalde glasoppervlakte	12.025	11.344

14.3 Normbedragen leliekraam		
Gewasgroep	Waarde per Rr ² (€)	
	Incl. btw	Excl. btw
Orientalen en Oriental-trompetlelies (OT's)	21,20	20,00
Overige, waaronder de Aziaten en de Longiflorums	8,48	8,00

15 Fruit- en boomteelt

15.1 Normbedragen aanwaskosten en diverse afschrijvingsgegevens appel-, peren- en zure-kersbomen						
	Appelbomen		Perenbomen		Zure-kersbomen	
	Incl. btw ²⁵	Excl. btw ²⁵	Incl. btw ²⁵	Excl. btw ²⁵	Incl. btw ²⁵	Excl. btw ²⁵
Aanwas per hectare	€ 1.840	€ 1.600	€ 2.875	€ 2.500	€ 2.875	€ 2.500
Aantal jaren aanwas		2		3		4
Aantal jaren zonder aanwas en afschrijving		1		1		1
Aantal jaren afschrijving over stichtingskosten		8		14		14
Afschrijving per jaar bij lineaire methode		12,5%		7%		7%
Afschrijving per jaar op basis van boekwaarde		20%		15%		15%

25 Het verschil tussen exclusief en inclusief btw is afhankelijk van de verschillende kostensoorten waarop de berekening is gebaseerd. De indeling in categorieën sluit aan bij de 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Fruitteelt 2009/2010'.

15.2 Normbedragen aanwaskosten en diverse afschrijvingsgegevens boomteelt					
Soorten boomteelt	Aanwas (€)		Aantal jaren aanwas	Totale aanwas (€)	
	Incl. btw ²⁶	Excl. btw ²⁶		Incl. btw ²⁶	Excl. btw ²⁶
Laan- en vruchtbomen volle grond per hectare	5.800	5.300	2	11.600	10.600
Bos- en haagplantsoen per are	57	53	2	114	106
Houtige siergewassen containerteelt per are	157	148	1	157	148
Houtige siergewassen volle grond per are	104	92	2	208	184
Rozen containerteelt per are	214	196	1	214	196
Rozenstruiken inclusief rozenonderstammen per are	54	49	2	108	98

26 Het verschil tussen exclusief en inclusief btw is afhankelijk van de verschillende kostensoorten waarop de berekening is gebaseerd. De indeling in categorieën sluit aan bij de 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Boomkwekerij 2006'.

16 Onttrekkingen voor eigen verbruik en privégebruik

16.1 Normbedragen eigen verbruik agrarische producten				
Product	Omschrijving of hoeveelheid	Eenheid	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Melk	gemiddeld 75 liter	per persoon	28,00	26,42
	bij betaling superheffing	per persoon	0,00	0,00
Eieren	gemiddeld 148 stuks	per persoon	11,00	10,38
Aardappelen	gemiddeld 60 kg	per persoon	5,00	4,72

16.1 Normbedragen eigen verbruik agrarische producten				
Product	Omschrijving of hoeveelheid	Eenheid	Bedrag (€) incl. btw	Bedrag (€) excl. btw
Groenten	bij één teelt	per persoon	10,00	9,43
	meer teelten tegelijkertijd	per persoon	20,00	18,87
Fruit		per persoon	21,00	19,81
Snijbloemen		per huishouden	32,00	30,19
Vleeskuikens		per stuk	1,80	1,70
Slachtkippen	leghennen	per stuk	0,73	0,69
Vleeskuiken-ouderdieren		per stuk	2,46	2,32
Vleeskalkoenen	indicatie gewicht: – hennen 9,8 kg – hanen 19,5 kg	per kg	dagprijs	dagprijs
Vleesvarkens	waarde volgens slachtafrekening	per slachting	–	–
	gewicht of prijs is niet bekend	per varken	122,00	115,09
Rundvee: gebruiksvee	waarde volgens slachtafrekening	per slachting	–	–
	prijs is niet bekend	per kg geslacht gewicht	3,10	2,92
Rundvee: vleesvee	waarde volgens slachtafrekening	per slachting	–	–
	prijs is niet bekend	per kg geslacht gewicht	3,48	3,28

16.2 Richtbedragen privékosten energie en water				
Product	Gemiddeld verbruik ²⁷	Eenheid	Richtbedrag (€) incl. btw	Richtbedrag (€) excl. btw
Gas	2.220	m ³	1.845,00	1.525,00
Olie ²⁸	–	–	–	–
Elektriciteit	4.580	kWh	1.257,00	1.039,00
Water	159	m ³	216,00	204,00

27 Het gemiddelde verbruik is gebaseerd op 4 personen. Bij meer of minder personen per huishouden verhoogt, respectievelijk verlaagt u het verbruik en de richtbedragen met 10% per persoon.

28 Voor olie zijn er geen aparte richtbedragen: u gebruikt hiervoor de richtbedragen voor gas.

17 Landbouwmachines

17.1 Afschrijvingspercentages per afschrijvingsperiode bij de boekwaardemethode	
Afschrijvingsperiode (jaar)	Afschrijvingspercentage
5	25
6	23
7	20
8	18
9	16

17.2 Afschrijvingspercentages per afschrijvingsperiode bij de lineaire methode		
Afschrijvingsperiode (jaar)	Afschrijvingspercentage bij restwaarde 25%	Afschrijvingspercentage bij restwaarde 15%
5	15	17
6	12,5	14,2
7	10,7	12,1
8	9,4	10,6
9	8,3	9,4
10	7,5	8,5

17.3 Afschrijvingsperiodes voor tractoren		
Soort machine	Afschrijvingsperiode agrarische bedrijven (jaar)	Afschrijvingsperiode loonbedrijven (jaar)
Shovel	7	6
Tractor twee- en vierwielaandrijving	7	6
Telescooplader/verreiker	7	6

17.4 Afschrijvingsperiodes voor grondbewerkingsmachines	
Soort machine	Afschrijvingsperiode (jaar)
Cultivator	8
Eg (aangedreven)	6
Freemachine	6
Hekkelmachine	7
Kilverbord	8
Ploeg	7
Spitmachine	6
Zaaibedcombinatie	7

17.5 Afschrijvingsperiodes voor oogstmachines	
Soort machine	Afschrijvingsperiode (jaar)
Aspergeoogstmachine	6
Balenpers	8
Bietenlader	7
Cyclomaaier	6
Grootpakpers/wikkelaar	7
Hark/schudder	7
Inschuurmachine (stortbak, transportband, boxenvuller, kistenvuller)	6
Loof trekker/klapper	7
Maaikneuzer	6
Opraap(doseer)wagen	6
Opraap(snij)wagen	6
Rooimachine	6

17.6 Afschrijvingsperiodes voor zelfrijdende (oogst)machines	
Soort machine	Afschrijvingsperiode (jaar)
Hakselaar	6
Maaidorser	8
Rooimachine	7
Zwadmaaier	7

17.7 Afschrijvingsperiodes voor overige machines	
Soort machine	Afschrijvingsperiode (jaar)
Aqua Grader (bloembollen)	6
Haspel en beregeningsinstallatie (inclusief pomp)	8
Heftruck	8
Kalkstrooier	7
(Kip)wagen	7
Kraan	8
Kuilvoersnijder	6
Kunstmeststrooier	7
Melkinstallatie	8
Melkkoeltank	8
Mestrobot	6
Mestverspreider/mestinjecteur agrarische bedrijven	7
Mestverspreider/mestinjecteur loonbedrijven	5
Pootmachine	7
Sorteermachine/opschepmachine/palletiseermachine	7

17.7 Afschrijvingsperiodes voor overige machines	
Soort machine	Afschrijvingsperiode (jaar)
Schonings- en verwerkingslijn vollegrondsgroenten	8
Spuit	7
Vacuümmestwagen	6
Veegmachine	8
Voedermengwagen	6
Zaaimachine	7

18 Productierechten

18.1 Afschrijvingsgegevens productierechten					
Productierecht	Bedrijfs- middel	Recht op investerings- aftrek	Einddatum productierecht	Afschrijvingstermijn	Rest- waarde (€)
Melkquotum	ja	nee	01-04-2015	Afwaarderen naar nihil op 01-04-2015	0
Suikerquotum gekocht voor 01-10-2012	ja	nee	01-10-2017	5 jaar	0
Suikerquotum gekocht op of na 01-10-2012	ja	nee	01-10-2017	De periode tussen aanschaf en 01-10-2017	0
Varkensrechten/pluimveerechten: boekjaar = kalenderjaar; gekocht vóór 01-01-2014	ja	nee	31-12-2017	25% per jaar van de boekwaarde op 31-12-2013 met een maximum van 20% van de aanschafkosten, eventueel restant boekwaarde in één keer bij afschaffen rechten	0
Varkensrechten/pluimveerechten: boekjaar = kalenderjaar; gekocht op of na 01-01-2014	ja	nee	31-12-2017	20% per jaar; restant boekwaarde in één keer bij afschaffen rechten	0
Varkensrechten/pluimveerechten: gebroken boekjaar; gekocht vóór begin boekjaar 2014/2015	ja	nee	31-12-2017	Boekwaarde eind boekjaar 2013/2014 gelijkmatig afschrijven tot 31-12-2017 met een maximum van 20% van de aanschafkosten, eventueel restant boekwaarde in één keer bij afschaffen rechten	0
Varkensrechten/pluimveerechten: gebroken boekjaar; gekocht op of na begin boekjaar 2014/2015	ja	nee	31-12-2017	20% per jaar; restant boekwaarde in één keer bij afschaffen rechten	0
Stikstofdepositie	ja	nee	01-07-2015	Afwaarderen naar nihil op 01-07-2015	0

Bijlage 2

Voorbeeldberekeningen

In de berekeningen maken we gebruik van de normen die u in de tabellen vindt.

Alle voorbeeldberekeningen zijn exclusief btw. De berekeningen inclusief btw doet u op dezelfde manier.

1 Waarderingsmethodes veehouderij

1.1 Volledige rundveeveestapel volgens het gemiddeldewaardesysteem

Hieronder vindt u voorbeelden van berekeningen van de waarde van:

- jongvee jonger dan 1 jaar
- jongvee van 1 jaar en ouder
- melk- en kalfkoeien

In deze drie voorbeelden gaan we uit van een volledige veestapel. De waarde van de groep die nog aanwezig is, gaat het volgende jaar over naar de volgende groep.

1.1.1 Voorbeeldberekening: jongvee jonger dan 1 jaar

	Aantal			Bedragen in €
<i>Jongvee al aanwezig in veestapel</i>				
Gemiddelde waarde jongvee < 1 jaar	20	350,00	7.000,00	
Uitstoot jongvee	10	350,00	3.500,00	-
Jongvee door naar de volgende groep	10	350,00	3.500,00	-
Resteert				0,00
<i>Jongvee aangekocht in de loop van het boekjaar</i>				
Aangekocht jongvee < 1 jaar	5	400,00 ²⁹	2.000,00	
Opfokkosten per maand		33,60		
Gemiddeld aantal maanden		6 ^x		
Toe te voegen opfokkosten van jongvee < 1 jaar	5	201,60	1.008,00	+
Gemiddelde waarde aangekocht jongvee < 1 jaar				3.008,00
<i>Jongvee geboren in het boekjaar (zelfgefokt)</i>				
Kalveren geboren	50			
Kalveren verkocht	30			-
Kalveren voor eigen opfok	20	83,31	1.666,20	
Opfokkosten per maand		33,60		
Gemiddeld aantal maanden		6 ^x		
Toe te voegen opfokkosten van jongvee < 1 jaar	20	201,60	4.032,00	+
Gemiddelde waarde zelfgefokt jongvee < 1 jaar				5.698,20
Waarde jongvee < 1 jaar op balansdatum	25			8.706,20

²⁹ Dit is de gemiddelde aankoopwaarde volgens het grootboek.

1.1.2 Voorbeeldberekening: jongvee van 1 jaar en ouder

	Aantal		Bedragen in €	
<i>Jongvee al aanwezig in veestapel</i>				
Gemiddelde waarde jongvee > 1 jaar	15	800,00	12.000,00	
Uitstoot jongvee	5	800,00	4.000,00	-
Jongvee door naar de volgende groep	10	800,00	8.000,00	-
Resteert				0,00
<i>Jongvee aangekocht in de loop van het boekjaar</i>				
Aangekocht jongvee	5	600,00 ³⁰	3.000,00	
Opfokkosten per maand		33,60		
Gemiddeld aantal maanden		6		x
Toe te voegen opfokkosten van jongvee	5	201,60	1.008,00	+
Gemiddelde waarde aangekocht jongvee				4.008,00
<i>Jongvee aanwas in het boekjaar (zelfopgefokt)</i>				
Jongvee van de groep jongvee < 1 jaar	10	350,00	3.500,00	
Opfokkosten per maand		33,60		
Aantal maanden		12		x
Toe te voegen opfokkosten van jongvee	10	403,20	4.032,00	+
Gemiddelde waarde zelfopgefokt jongvee				7.532,00
Waarde jongvee van 1 jaar en ouder op balansdatum	15			11.540,00

30 Dit is de gemiddelde aankoopwaarde volgens het grootboek.

1.1.3 Voorbeeldberekening: melk- en kalfkoeien

	Aantal		Bedragen in €
<i>Koeien al aanwezig in veestapel</i>			
Gemiddelde waarde melkkoeien	50	850,00	42.500,00
Uitstoot melkkoeien	15	850,00	12.750,00 -
Nog aanwezig (melkkoeien)	35		29.750,00
<i>Melk- en kalfkoeien aangekocht in de loop van het boekjaar</i>			
Aangekochte melkkoeien na 1 ^e afkalving	2	1.100,00 ³¹	2.200,00
Aangekochte kalfkoeien (drachtige vaarzen)	3	1.050,00 ³¹	3.150,00
Opfokkosten tot melkkoe per maand		33,60	
Gemiddeld aantal maanden		6	x
Toe te voegen opfokkosten tot melkkoe	3	201,60	604,80
Totaal van opfokkosten uitgroei na 1 ^e afkalving	3	29,74	89,22 +
Waarde aangekochte melk- en kalfkoeien			6.044,02
Waarde na uitstoot (gemiddeld na 3,6 jaar)	5	679,00	3.395,00 +
Som			9.439,02
Delen door 2 om het gemiddelde te bepalen			2 /
Waarde aangekochte nieuwe melkkoeien	5		4.719,51
<i>Zelfopgefokte melk- en kalfkoeien</i>			
Jongvee 1 jaar en ouder van de vorige groep	10	800,00	8.000,00
Opfokkosten tot melkkoe		33,60	
Gemiddeld aantal maanden		6	x
Toe te voegen opfokkosten tot melkkoe	10	201,60	2.016,00
Totaal van opfokkosten uitgroei na 1 ^e afkalving	10	29,74	297,40 +
Waarde zelfopgefokte melk- en kalfkoeien			10.313,40
Waarde na uitstoot (gemiddeld na 3,6 jaar)	10	679,00	6.790,00 +
Som			17.103,40
Delen door 2 om het gemiddelde te bepalen			2 /
Waarde eigen opfok van nieuwe melkkoeien	10		8.551,70 +
Waarde melk- en kalfkoeien op balansdatum	50		43.021,21

31 Dit is de gemiddelde aankoopwaarde volgens het grootboek.

2 Rundvee: melk- en fokvee

De voorbeeldberekeningen voor het gemiddeldewaardesysteem of de individuele methode zijn nagenoeg gelijk. Bij het gemiddeldewaardesysteem houdt u geen rekening met de datum waarop het vee tijdens het boekjaar is geboren, is gekocht of heeft afgekalfd. Bij de individuele methode houdt u wel rekening met de datum van geboorte, aankoop of eerste afkalving en moet u bij de opfokkosten rekening houden met de werkelijke duur van de opfok in dagen of maanden.

Voor nieuwe melkkoeien zijn er verschillende voorbeeldberekeningen voor de diverse methodes (zie voorbeeldberekeningen [2.1.1](#), [2.1.2](#), [2.1.3](#) en [2.2.5](#)).

2.1 Voorbeeldberekeningen individuele methode

2.1.1 Voorbeeldberekening: waardering zelfopgefokte nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens de individuele methode

		Bedragen in €
Waarde jongvee ouder dan 1 jaar ³² op de beginbalans		800,00 ³³
Opfokkosten tot 1 ^e afkalving ³⁴ per maand (zie tabel 2.1)	33,60	
Aantal maanden opfok tot 1 ^e afkalving ³⁵	6 ×	
Opfokkosten tot 1 ^e afkalving		201,60
Opfokkosten uitgroei melkkoe na 1 ^e afkalving ineens ³⁶		29,74 ⁺
Totaal van de opfokkosten inclusief uitgroei melkkoe Dit is de waarde die u toevoegt op de balansdatum.		1.031,34
Restwaarde melkkoe bij individuele methode, slachtkoe na 5 jaar		612,22 ⁻
Afschrijving vanaf 12 maanden na 1 ^e afkalving in 60 maanden		419,12
Afschrijvingsbedrag per maand		6,99

32 Dit is inclusief het aangekochte jongvee van een vorig jaar.

33 Dit is een fictief bedrag. Hier moet u de waarde van de beginbalans nemen of de aankoopprijs van jongvee of kalfkoeien die nog niet gekalfd hebben en die u in de loop van dit boekjaar gekocht hebt.

34 In dit voorbeeld is de 1^e afkalving gesteld op 1 juli. U moet hier uitgaan van de werkelijke datum van de 1^e afkalving.

35 Deze periode is fictief. Bij de individuele methode gaat u uit van het werkelijke aantal dagen of maanden tot de 1^e afkalving.

36 Bij de individuele methode hebt u de keuze: of het bedrag ineens toevoegen of uitgaan van het werkelijke aantal dagen of maanden na de 1^e afkalving. De overige opfokkosten voegt u het volgende jaar toe.

2.1.2 Voorbeeldberekening: waardering aangekochte nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens de individuele methode

		Bedragen in €
Aankoop drachtige vaars op 1 mei ³⁷		1.000,00 ³⁸
Opfokkosten tot 1 ^e afkalving op 1 november ³⁷ per maand (zie tabel 2.1)	33,60	
Aantal maanden opfok tot 1 ^e afkalving ³⁹	6 x	
Opfokkosten tot 1 ^e afkalving		201,60
Opfokkosten uitgroei melkkoe na 1 ^e afkalving die u ineens toevoegt ⁴⁰		29,74 +
Totaal van de opfokkosten inclusief uitgroei melkkoe Dit is de waarde die u toevoegt op de balansdatum.		1.231,34
Restwaarde melkkoe bij individuele methode, slachtkoe na 5 jaar		612,22 -
Afschrijving vanaf 12 maanden na 1 ^e afkalving in 60 maanden		619,12
Afschrijvingsbedrag per maand		10,32

37 Deze datum is fictief. U neemt hier de datum waarop u de drachtige vaars hebt aangekocht. Deze datum moet in het boekjaar liggen waarvoor u de waardering berekent.

38 Dit is een fictief bedrag. Hier moet u de aankoopprijs van de drachtige vaars nemen.

39 Deze periode is fictief. Bij de individuele methode gaat u uit van het werkelijke aantal dagen of maanden tot de 1^e afkalving.

40 Bij de individuele methode hebt u de keuze: of het bedrag ineens toevoegen of uitgaan van het werkelijke aantal dagen of maanden na de 1^e afkalving. De overige opfokkosten voegt u het volgende jaar toe.

2.1.3 Voorbeeldberekening: waardering nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens de individuele methode met toepassing van de gemiddelde restwaarde

		Bedragen in €
Waardering jongvee ouder dan 1 jaar berekend volgens voorbeeldberekening 2.1.1		
Totaal van de opfokkosten inclusief uitgroei melkkoe		1.031,34 ⁴¹
Restwaarde melkkoe bij gemiddeldewaardesysteem, uitstoot na gemiddeld 3,6 jaar		679,00 +
		1.710,34
Delen door 2 om het gemiddelde te bepalen		2 /
Waarde die u toevoegt aan de waarde van de melkkoeien die nog vanaf de beginbalans aanwezig zijn		855,17

41 Dit is een fictief bedrag. Dit is overgenomen uit voorbeeldberekening 1.1.

2.2 Voorbeeldberekeningen gemiddeldewaardesysteem

2.2.1 Voorbeeldberekening: waardering zelfgefokt jongvee jonger dan 1 jaar volgens het gemiddeldewaardesysteem

		Bedragen in €
Waarde zelfgefokt kalf (nuka)		83,31
Opfokkosten per maand (zie tabel 2.1)	33,60	
Gemiddeld aantal maanden opfok	6 x	
Opfokkosten		201,60 +
Waarde zelfgefokt jongvee jonger dan 1 jaar op balansdatum		284,91

2.2.2 Voorbeeldberekening: waardering aangekocht jongvee jonger dan 1 jaar volgens het gemiddeldewaardesysteem

		<i>Bedragen in €</i>
Waarde aangekocht kalf (nuka)		150,00 ⁴²
Opfokkosten per maand (zie tabel 2.1)	33,60	
Gemiddeld aantal maanden opfok	6	
Opfokkosten	<u>6</u> x	201,60 +
Waarde aangekocht jongvee jonger dan 1 jaar op balansdatum		<u>351,60</u>

42 Dit is een fictief bedrag. Hier moet u de aankoopprijs nemen.

2.2.3 Voorbeeldberekening: waardering jongvee van 1 jaar en ouder volgens het gemiddeldewaardesysteem

		<i>Bedragen in €</i>
Waarde jongvee jonger dan 1 jaar ⁴³ op de beginbalans		350,00 ⁴⁴
Opfokkosten per maand (zie tabel 2.1)	33,60	
Een heel jaar opfok	12	
Opfokkosten	<u>12</u> x	403,20 +
Waarde eigen opfok jongvee ouder dan 1 jaar op balansdatum		<u>753,20</u>

43 Dit is inclusief het aangekochte jongvee van een vorig jaar.

44 Dit is een fictief bedrag. Hier moet u het bedrag van de beginbalans overnemen.

2.2.4 Voorbeeldberekening: waardering aangekocht jongvee van 1 jaar en ouder volgens het gemiddeldewaardesysteem

		<i>Bedragen in €</i>
Aankoopprijs jongvee dat op eindbalansdatum ouder is dan 1 jaar		600,00 ⁴⁵
Opfokkosten per maand (zie tabel 2.1)	33,60	
Gemiddeld aantal maanden opfok	6	
Opfokkosten	<u>6</u> x	201,60 +
Waarde aangekocht jongvee ouder dan 1 jaar op balansdatum		<u>801,60</u>

45 Dit is een fictief bedrag. Hier moet u de aankoopprijs nemen.

2.2.5 Voorbeeldberekening: waardering nieuwe melkkoeien (1^e keer afgekalfd) volgens het gemiddeldewaardesysteem

		Bedragen in €
Waarde jongvee ouder dan 1 jaar ⁴⁶ op de beginbalans		800,00 ⁴⁷
Opfokkosten tot 1 ^e afkalving per maand (zie tabel 2.1)	33,60	
Gemiddeld aantal maanden opfok	6	x
Opfokkosten tot 1 ^e afkalving		201,60
Opfokkosten uitgroeï melkkoe na 1 ^e afkalving ineens		29,74
Totaal opfokkosten inclusief uitgroeï melkkoe		1.031,34
Restwaarde melkkoe bij gemiddeldewaardesysteem, uitstoot na gemiddeld 3,6 jaar		679,00
		1.710,34
Delen door 2 om het gemiddelde te bepalen		2
Waarde die u toevoegt aan de waarde van de melkkoeien die nog vanaf de beginbalans aanwezig zijn		855,17

46 Dit is inclusief het aangekochte jongvee van een vorig jaar.

47 Dit is een fictief bedrag. Hier moet u de waarde van de beginbalans nemen of de aankoopprijs van jongvee of kalfkoeien die nog niet gekalfd hebben en die u in de loop van dit boekjaar gekocht hebt.

3 Rundvee: vleesvee

3.1 Voorbeeldberekening: waardering startkalveren van rosé- en luxe vleesvee

		Bedragen in €
Waardering startkalf van 2 maanden⁴⁸		
Waarde zelfgefokt kalf (nuka – 14 dagen)		83,31 ⁴⁹
Opfokkosten per maand (zie tabel 3.1 – fase 1)	43,19	
Aantal maanden opfok vanaf nuka	1,5	x
Opfokkosten		64,79
Waarde startkalf op balansdatum		148,10

48 Het aantal maanden is fictief. Hier moet u de werkelijke leeftijd nemen en afronden op hele of halve maanden.

49 Als u het kalf hebt gekocht, dan neemt u de aankoopprijs.

3.2 Voorbeeldberekening: waardering rosékalveren en luxe vleesvee vanaf startkalf

		Bedragen in €
Waardering rosékalf van 11 maanden⁵⁰		
Waarde zelfgefokt startkalf (leeftijd 3 maanden)		189,82 ⁵¹
Opfokkosten per maand (zie tabel 3.1 – fase 2)	42,89	
Aantal maanden opfok vanaf startkalf of beginbalans ⁵⁰	8	x
Opfokkosten		343,10
Waarde rosékalf op balansdatum		532,92

50 Het aantal maanden is fictief. Hier moet u de werkelijke leeftijd nemen en deze afronden op hele of halve maanden.

51 Als u het startkalf hebt gekocht, neemt u de aankoopprijs. Hebt u een nuka gekocht, dan neemt u de aankoopprijs en voegt u eerst de opfokkosten toe tot 3 maanden (startkalf). Is het vleesvee ouder dan 12 maanden, dan neemt u de waarde op de beginbalans en ook de opfokkosten vanaf de beginbalans.

3.3 Voorbeeldberekening: waardering luxe vleesvee vanaf 8 maanden

Waardering luxe vleesstier van 11 maanden ⁵²		Bedragen in €
Waarde zelfgefokt luxe vleesstier (leeftijd 8 maanden)		426,70 ⁵³
Opfokkosten per maand (zie tabel 3.1 – fase 3)	83,65	
Aantal maanden opfok vanaf 8 maanden	<u>3</u> x	
Opfokkosten		<u>250,94</u> +
Waarde luxe vleesvee op balansdatum		677,64

52 Het aantal maanden is fictief.

53 Als u het kalf hebt gekocht, neemt u de aankoopprijs en voegt u eerst de opfokkosten toe tot 8 maanden. Is het vleesvee ouder dan 12 maanden, dan neemt u de waarde op de beginbalans en vermeerderd dit u met de opfokkosten voor 12 maanden.

3.4 Voorbeeldberekening: waardering blankvleeskalveren

Blankvleeskalf van 4 maanden		Bedragen in €
Waarde zelfgefokt kalf (nuka – 14 dagen)		83,31 ⁵⁴
Werkelijke voerkosten volgens uw administratie		350,00 ⁵⁵
Opfokkosten exclusief voerkosten per maand (zie tabel 3.2)	14,30	
Aantal maanden opfok vanaf nuka	<u>3,5</u> x	
Overige opfokkosten		<u>50,05</u> +
Waarde blankvleeskalf op balansdatum		483,36

54 Als u het kalf hebt gekocht, neemt u de aankoopprijs.

55 Dit is een fictief bedrag.

4 Varkens

4.1 Voorbeeldberekening: waardering zelfgefokte opfokzeugen volgens het gemiddeldewaardesysteem

Waardering zelfgefokte opfokzeug vanaf 25 kg tot inzet (260 dagen)		Bedragen in €
Waarde zelfgefokte opfokbig (70 dagen oud)		63,63 ⁵⁶
Opfokkosten per dag (zie tabel 4.1)	0,81	
Gemiddelde van 71 tot 260 dagen (de periode tot de 1 ^e inzet)	<u>95</u> x	
Opfokkosten tot de 1 ^e inzet		<u>76,95</u> +
Gemiddelde waarde zelfgefokte opfokzeug die nog niet is ingezet op de balansdatum		140,58
Opfokkosten per dag (zie tabel 4.1)	0,81	
Resterend gemiddelde van 71 tot 260 dagen (de periode tot en met de inzet)	<u>95</u> x	
Opfokkosten tot en met het moment van inzet		<u>76,95</u> +
Kostprijs zelfgefokte opfokzeug op het moment van inzet (na 260 dagen)		217,53

56 Dit is de waarde van een volledig zelfgefokte opfokbig. Als u de opfokbig hebt gekocht, neemt u de werkelijke aankoopprijs.

4.2 Voorbeeldberekening: waardering aangekochte opfokzeugen volgens het gemiddeldewaardesysteem

Waardering opfokzeug aangekocht op de leeftijd van ongeveer 7 maanden (220 dagen)		<i>Bedragen in €</i>
Aankoopprijs opfokzeug nog niet ingezet		270,00 ⁵⁷
Opfokkosten per dag (zie tabel 4.1)	0,81	
Gemiddelde van 1 tot 40 dagen (de periode tot de 1 ^e inzet)	20	x
Opfokkosten tot de 1 ^e inzet		16,20 +
Gemiddelde waarde aangekochte opfokzeug die nog niet is ingezet op de balansdatum		286,40
Opfokkosten per dag (zie tabel 4.1)	0,81	
Resterend van gemiddelde van 1 tot 40 dagen (de periode tot en met de inzet)	20	+
Opfokkosten tot en met het moment van inzet		16,20 +
Kostprijs aangekochte opfokzeug op het moment van inzet		302,40

57 Dit is een fictief bedrag, u neemt hier de werkelijke aankoopprijs.

4.3 Voorbeeldberekening: waardering zelfgefokte zeugen volgens het gemiddeldewaardesysteem

		<i>Bedragen in €</i>
Waarde zelfgefokte opfokzeug op de beginbalans		140,58 ⁵⁸
Opfokkosten per dag (zie tabel 4.1)	0,81	
Gemiddelde van 71 tot 260 dagen (de periode tot de 1 ^e inzet)	95	x
Opfokkosten op het moment van inzet		76,95
Opfokkosten uitgroei tijdens dracht per dag	0,63	
Aantal dagen dracht tot de 1 ^e worp	115	x
Opfokkosten uitgroei		72,45 +
Waarde nieuwe zelfgefokte zeug berekend		289,98 ⁵⁹
Restwaarde slachtzeug bij gemiddeldewaardesysteem (zie tabel 4.1)		153,79 +
		443,77
Delen door 2 om het gemiddelde te bepalen		2 /
Deze waarde voegt u toe aan de waarde van de zeugen die nog vanaf de beginbalans aanwezig zijn.		221,89

58 Dit is een fictief bedrag, u neemt hier de waarde op beginbalans. Dit bedrag is voor deze berekening overgenomen van voorbeeldberekening 4.1.

59 Als de opfok binnen hetzelfde boekjaar heeft plaatsgevonden en het is een volledig zelfgefokte zeug, neemt u hier direct het normbedrag volgens de [tabel 4.1](#).

4.4 Voorbeeldberekening: waardering aangekochte zeugen volgens het gemiddeldewaardesysteem

Waardering zeug aangekocht op de leeftijd van ongeveer 7 maanden (220 dagen)	<i>Bedragen in €</i>
Aankoopprijs aangekochte opfokzeug ⁶⁰ , of zeug tot 1 ^e worp	270,00 ⁶¹
Opfokkosten per dag (zie tabel 4.1)	0,81
Gemiddelde van 220 tot 260 dagen (de periode tot de 1 ^e inzet)	40 x
Opfokkosten op het moment van inzet	32,40
Opfokkosten uitgroei tijdens dracht per dag	0,63
Aantal dagen dracht tot de 1 ^e worp	115 x
Opfokkosten uitgroei (ineens)	72,45 +
Waarde nieuwe aangekochte zeug berekend	374,85
Restwaarde slachtzeug bij gemiddeldewaardesysteem (zie tabel 4.1)	153,79 +
	528,64
Delen door 2 om het gemiddelde te bepalen	2 /
Deze waarde voegt u toe aan de waarde van de zeugen die nog vanaf de beginbalans aanwezig zijn.	264,32

60 De zeug is gekocht in het boekjaar waarvoor u de waarde berekent. Hebt u de zeug gekocht in het voorgaande boekjaar, dan moet u uitgaan van voorbeeldberekening 4.3.

61 Dit is een fictief bedrag, u neemt hier de aankoopprijs.

7 Geiten

7.1 Voorbeeldberekening: waardering melkgeiten per jaargroep volgens de individuele methode

In dit voorbeeld rekenen we met 20 stuks melkgeiten.		<i>Bedragen in €</i>
Beginwaarde nuchter geitenlam	13,56 ⁶²	
Groep lammeren geboren in maart	20 x	
Beginwaarde van de groep		271,20
Opfokkosten per week (zie tabel 7.1)	2,52	
Aantal lammeren in de groep	20 x	
Opfokkosten van de groep per week	50,40 ⁶³	
Gemiddeld aantal weken	42 ⁶⁴ x	
Opfokkosten		2.116,80 +
Kostprijs van de groep in het 1 ^e jaar op de balansdatum		2.388,00
Waardering van dezelfde groep melkgeiten in het volgende jaar		
Beginwaarde van de groep (volgens de beginbalans)		2.388,00
Opfokkosten per week (zie tabel 7.1)	2,52	
Aantal melkgeiten in de groep	20 x	
Opfokkosten van de groep per week	50,40 ⁶³	
Resterend aantal weken (52 - 42 = 10)	10 x	
Opfokkosten		504,00 +
Kostprijs van de groep op de balansdatum		2.892,00
Afschrijving		
Kostprijs van de groep		2.892,00
Restwaarde melkgeit (slachtgeit) na 5 jaar	12,50	
Aantal melkgeiten in de groep	20 x	
Waarde gemiddelde uitstoot van de groep		250,00 -
Af te schrijven in 5 jaar		2.642,00
Delen door 5 om de afschrijving per jaar te bepalen		5 /
Afschrijving per jaar van de groep		528,40

62 Dit is het normbedrag voor een zelfgefokt geitenlam. Als u een geitenlam hebt gekocht, neemt u de aankoopprijs.

63 Als u de geitenlammeren door derden laat opfokken, vervangt u de opfokkosten van de groep per week door de werkelijke uitgaven voor de opfok van de groep per week.

64 Als u de geitenlammeren hebt gekocht, dan neemt u hier het resterende aantal weken van de 52 weken.

7.2 Voorbeeldberekening: waardering melkgeit volgens het gemiddeldewaardesysteem

		Bedragen in €
Beginwaarde nuchter geitenlam		13,56 ⁶⁵
Opfokkosten per week (zie tabel 7.1)	2,52	
Aantal weken	52 ⁶⁶	
Opfokkosten		131,04 +
Kostprijs geit na 1 jaar (1 ^e lamdatum)		144,60
Waarde gemiddelde uitstoot na 3,8 jaar		56,31 +
		200,91
Delen door 2 om de gemiddelde waarde te bepalen		2 /
Gemiddelde waarde melkgeit		100,46

65 Dit is het normbedrag voor een zelfgefokt geitenlam. Als u een geitenlam hebt gekocht, dan neemt u de aankoopprijs.

66 Als u de geitenlammeren hebt gekocht, dan neemt u hier het resterende aantal van de 52 weken.

11 Voordrooggras en mais

11.1 Voorbeeldberekening: waardering zelfgeteelde mais bij een afwijkende opbrengst per hectare

In dit voorbeeld rekenen we met 16 ha zelfgeteelde mais.		Bedragen in € excl. btw
De volledige hoeveelheid zelfgeteelde mais in kg droge stof	312.000 ⁶⁷	
Aantal ha volledige opbrengst zelfgeteelde mais (exclusief aangekocht)	16,0 ⁶⁷	
Werkelijke netto-opbrengst in kg droge stof per ha	19.500	
Netto-opbrengst in kg droge stof per ha volgens de norm	15.200	
Deelfactor te hoge waardering	1,28	
Per balansdatum nog in voorraad kg droge stof	206.000 ⁶⁷	
Waardering per ton droge stof volgens de normen		73,11
Voorraadwaardering volgens de normen (= voorraad droge stof per balansdatum vermenigvuldigd met de waardering per ton droge stof volgens de normen)		15.060,66
Voorraadwaardering herrekend naar werkelijk aantal kg droge stof (= voorraadwaardering volgens de normen gedeeld door de deelfactor te hoge waardering)		11.766,14

67 Dit is een fictief aantal.

11.2 Voorbeeldberekening: waardering zelfgeteeld voordrooggras bij een afwijkende opbrengst per hectare

In dit voorbeeld rekenen we met 50 ha grasland, zelfgeteeld voordrooggras en geen beweiding.

	Bedragen in € excl. btw
De volledige hoeveelheid zelfgeteeld voordrooggras in kg droge stof	750.000 ⁶⁸
Aantal ha volledige opbrengst zelfgeteeld voordrooggras (exclusief aangekocht)	50,0 ⁶⁸
Werkelijke netto-opbrengst in kg droge stof per ha	15.000
Netto-opbrengst in kg droge stof per ha volgens de norm	11.000
Deelfactor te hoge waardering	1,36
Per balansdatum nog in voorraad kg droge stof	510.000 ⁶⁸
Waardering per ton droge stof volgens de normen	104,14
Voorraadwaardering volgens de normen (= voorraad droge stof per balansdatum vermenigvuldigd met de waardering per ton droge stof volgens de normen)	53.111,40
Voorraadwaardering herrekend naar werkelijk aantal kg droge stof (= voorraadwaardering volgens de normen gedeeld door de deelfactor te hoge waardering)	39.052,50

⁶⁸ Dit is een fictief aantal.

15 Fruit- en boomteelt

15.1 Voorbeeldberekening: doorteelt laanbomen

	Bedragen in € excl. btw
Teeltperiode	
Aanplant 1 hectare	7.000 ⁶⁹
1 ^e jaar aanwas	5.300
2 ^e jaar aanwas	5.300 +
	10.600 +
Totaal geactiveerd	17.600

⁶⁹ Dit is een fictief bedrag.

In jaar x worden deze bomen uitgeplant op 2 hectare en start er weer een nieuwe aanwasperiode. Een berekening voor deze nieuwe aanwasperiode vindt u in [voorbeeldberekening 15.2](#).

15.2 Voorbeeldberekening: doorteelt laanbomen vanaf jaar x

	Bedragen in € excl. btw
Teeltperiode	
Aanplant per hectare (jaar x)	8.800 ⁷⁰
1 ^e jaar aanwas	5.300
2 ^e jaar aanwas	5.300 +
	10.600 +
Totaal geactiveerd	19.400

⁷⁰ Dit is een fictief bedrag.

Verklarende woordenlijst

- A Aanwas**
De groei, vermeerdering, opfok of toename van dieren.
- Afkalven, afkalving**
De geboorte van een kalf bij koeien.
- B Balansdatum**
De datum van het einde van het boekjaar waarover u de balans opmaakt.
- Bewaarcel**
Een bewaarcel is een speciale ruimte waarin bloembollen onder bepaalde condities (luchtverversing, verwarming, koelen en dergelijke) worden opgeslagen.
- Bloedverversing (van de kraam)**
Het verversen (van nieuw bloed voorzien) van de kraam. Nieuwe soorten of andere cultivars worden aan de kraam toegevoegd, als aanvulling of als vervanging van soorten of cultivars die de teler niet meer gaat telen.
- C Calamiteit**
Onverwachte gebeurtenis waardoor schade aan het gewas ontstaat, zoals weersomstandigheden (vorst, hagel, droogte, overvloedige regenval), verkeerde toepassing bemesting of bestrijdingsmiddelen en ziekten in het gewas.
- F Fokbok**
Een mannelijke geit die bestemd is voor de fok.
- Fokgeit**
Een geit die bestemd is voor de fok.
- G Groenbemester**
Het gewas dat voor bemesting wordt geteeld.
- Guste zeug**
Een zeug die niet drachtig is.
- J Jaargroep (geiten)**
Een groep geiten uit hetzelfde geboortejaar (met dezelfde leeftijd).
- K Koppel**
Een groep dieren die samen in één eenheid gehuisvest zijn. Meestal gaat het hier om pluimvee of varkens.
- L LEI**
Het Landbouw Economisch Instituut is onderdeel van Wageningen UR en doet sociaal-economisch onderzoek op het gebied van land- en tuinbouw en visserij.
- Licentie**
Een licentie is de bevoegdheid tot het vermeerderen van teeltmateriaal van het overeengekomen ras, het telen van plantgoed en het onder voorwaarden verhandelen van het plantgoed dat uit het vermeerderen of telen ontstaat. De licentie geldt alleen voor vermeerderen of telen in Nederland voor het overeengekomen maximale areaal. De bevoegdheid wordt verleend door een licentieverlener.
- Loonwerk**
De agrarische dienstverlening die door bedrijven wordt uitgevoerd met (grote) landbouwmachines inclusief bediening en eventueel andere arbeid.
- M Melkgeit**
Een geit die bestemd is voor de melkproductie.
- N Nuka**
Een nuchter kalf: een kalf dat pas geboren is en nog zoogt bij de moeder of dat naast melk geen ander voer krijgt. Meestal is een nuka 2 weken oud of jonger.

O Opfokkonijn

Een jong konijn dat voor de vermeerdering wordt aangehouden en wordt opgefokt vanaf 80 dagen tot de eerste dekking.

Opfokleggen

Een leggen die wordt opgefokt voor de legproductie (vanaf eendagskuiken tot 17 weken).

Opfokzeug

Een zeug die voor de vermeerdering (fokkerij) wordt aangehouden vanaf 25 kg tot de eerste dekking. Een opfokzeug wordt gemiddeld na 260 dagen ingezet voor de fok.

Opstand

Het geheel van planten of bomen die op het veld of in het warenhuis (grote kas) staan.

P Pink

Een rund van ongeveer 1 jaar oud.

R Rijnlandse roede (Rr)

De Rijnlandse roede (Rr) is een oude lengtemaat. De bloembollenwereld gebruikt de Rijnlandse roede nog als oppervlaktemaat. Er gaan ongeveer 700 Rr2 in een hectare. De roede wordt verdeeld in 12 (Rijnlandse) voeten, dat is 144 duimen of 1728 lijnen.
 $1 \text{ Rr2} = 14,21 \text{ m}^2$.

Ruikip

Een leggen die in de rui is geweest en die een nieuwe legperiode gaat beginnen.

S Slachtafrekening

Dit is de rekening die veeleveranciers krijgen van de slager. Hierop staan in ieder geval het aantal kilo's van het geslachte vee en daarnaast de vergoeding voor het slachten of de slachtwaarde.

Slachtbok

Een mannelijke geit die bestemd is voor de slacht.

Slachtgeit

Een geit die bestemd is voor de slacht.

Slijtende bedrijfsmiddelen

Bedrijfsmiddelen die slijten, dus door gebruik technisch achteruitgaan.

Speenbig

Een jonge big vanaf ongeveer 6 weken die nog verder opgefokt moet worden tot een volwaardig big van 10 weken (ongeveer 25 kg).

Startkalf

Een vleeskalf met een leeftijd van 2 weken (nuka) tot en met 13 weken (ongeveer 3 maanden).

Substraat

Onderlaag, voedingsbodem.

Substraatteelt

(Kas)teelt van tuinbouwgewassen op steenwol die wordt doordrenkt met water waarin de noodzakelijke voedingszouten zijn opgelost.

T Tegenbewijs

Bewijs waardoor een voorafgaande bewering wordt ontzenuwd, waardoor de onjuistheid ervan wordt aangetoond.

Tonkinstok

Stok uit de stengel van tonkin, gebruikt om planten op te binden.

U Uitgangsmateriaal

Jonge planten die nog opgekweekt moeten worden.

Uitgroei

De volledige groei tot een dier volgroeid is en in productie is genomen. Dit betreft dus alleen productievee.

V Vaars

Een jonge koe van ongeveer 2 jaar oud die nog niet of voor de eerste keer gekalfd heeft.

Vanggewas

Gewas dat geteeld wordt om bijvoorbeeld:

- uitspoeling van meststoffen in de ondergrond tegen te gaan
- verstuiving van de grond te voorkomen

Vleeskuikenouderdier

Een hen of haan die gehouden wordt voor de productie van broedeieren voor vleeskuikens.

W Warenhuis

Grote (broei)kas.

Z Zaaiklaar maken

Het bewerken van de landbouwgrond om de grond in gereedheid te brengen voor het komende teeltseizoen.

Zelfgefokt vee

Jongvee dat op het bedrijf wordt geboren. In de 'Landelijke Landbouwnormen' gebruiken we 'zelfgefokt' ook voor de opfok binnen het bedrijf van dit zelfgefokte jongvee.

Zelfopgefokt vee

Jongvee dat op het bedrijf wordt opgefokt tot volwassen vee. Het jongvee kan op het bedrijf zijn geboren of zijn aangekocht.

Zeug

Een varken van het vrouwelijke geslacht dat minstens één keer gedekt of geïnsemineerd is. Hieronder vallen ook:

- guste zeugen
- gedekte zeugen
- zeugen met biggen
- zeugen waarvan de biggen gespeend zijn

Bronnen

Bij het vaststellen van de landbouwnormen hebben we gebruikgemaakt van gegevens van diverse publicaties en organisaties.

Publicaties

- 'Boerderij', Read Business Media, www.boerderij.nl
- 'Handboek Melkveehouderij' (2011), Wageningen UR Livestock Research
- 'Handboek Pluimveehouderij' (2011), Wageningen UR Livestock Research
- 'Handboek Varkenshouderij' (2010), Wageningen UR Livestock Research
- 'Koerslijst Gebruikte landbouwtrekkers', COM (Centraal Orgaan Mechanisatiebedrijven)
- 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Akkerbouw en Vollegrondsgroenteteelt 2012', Wageningen UR PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving)
- 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Boomkwekerij 2006', Wageningen UR PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving)
- 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Fruit 2009-2010', Wageningen UR PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving)
- 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) voor de Glastuinbouw 2014-2015', Wageningen UR Glastuinbouw
- 'Kwantitatieve Informatie (KWIN) Veehouderij 2014-2015', Wageningen UR Livestock Research
- 'Tabellenboek Veevoeding' (2010), Productschap Diervoeder
- 'Van Kuiken tot Kip' (2011), Wageningen UR Livestock Research

Organisaties

- COM: Centraal Orgaan Mechanisatiebedrijven (inmiddels opgegaan in Fedecom)
- KAVB: Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur
- LEI Wageningen UR
- LTO Nederland: Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
- Ministerie van Economische Zaken
- Nibud
- SRA: Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten
- De TAAK: Tuinbouw Accountants en Administratie Kantoren
- VLB: Vereniging van Accountants- en Belastingadviesbureaus

